

AKT

FACKET FÖRR OCH NU TRO PÅ SOLIDARITET TEATER FÖR ROMER

TEATERFÖRBUNDETS TIDNING NR: 2-2012

"Ditt medlemskap lägger grunden för ett schysst arbetsliv och en aktiv kulturpolitik"

NÄR JAG Började min professionella yrkesbana som skådespelare i början av 70-talet, fick jag ett extraknäck som presentatör i ett ungdomsprogram på radion.

Vid löneförhandlingen för denna kom frågan snabbt: "Du är väl inte medlem i Teaterförbundet?" Lite oroad svarade jag "nej", vilket var sant, men blev naturligtvis intresserad av att få veta varför detta var så "farligt", och sökte omedelbart medlemskap i Svenska Teaterförbundet, som det hette då.

Min fortsatta väg med anställningar på olika länsteatrar innebar att jag också genast deltog i det aktiva fackliga arbete som fördes inom de olika lokalavdelningarna. Rätten att delta, påverka och kräva goda villkor för att utföra arbetet intresserade mig, och som alla vet: den som räcker upp handen och begär ordet blir ofta genast vald till någon förtroendepost.

Det fackliga arbetet har alltid lockat mig, och det som fortfarande driver mig är möjligheten att förbättra och skapa förutsättningar för ett rikt och utvecklat film- och scenkonstliv: möjligheten att vara med och utveckla!

Detta nummer av Akt handlar om Teaterförbundet – historia och framtid. Som alltid lever vi i en tid av förändring föränd-

ringar som vi både behöver anpassa oss till och påverka. Just nu är det extra viktigt att slåss för en kulturpolitik som tar oss på allvar och ser nödvändigheten i ett starkt och vitalt kulturliv.

Historien visar också att när arbetsmarknaden förändras krävs ett starkt fackförbund! Många röster i det här numret svarar på varför Teaterförbundet behövs och vilka de stora utmaningarna är under de kommande åren.

VAD ÄR FACKLIG SOLIDARITET? Under de senaste förhandlingarna för våra institutionsteatrar var solidariteten mycket tydlig. Alla olika yrkeskategorier: tekniker, administratörer och konstnärlig personal i vår avtalsdelegation stod upp och menade att det var en fråga för alla i förbundet att agera för våra dansare och deras rättmätiga krav på höjda löner. En solidaritetshandling som vi också bär med oss till nästa avtalsrörelse om knappt ett år.

"Varför ska jag vara med i Teaterförbundet?" Visst, jag får frågan med jämna mellanrum. "Jag har aldrig behövt vända mig till förbundet, varför ska jag vara med?"

Därför att ditt medlemskap lägger grunden för ett schysst arbetsliv inom scen och film där kollektivavtalen inte är någon naturlag utan resultatet av förhandlingar som reglerar lön, arbetstider, arbetsmiljö

"Ditt medlemskap lägger grunden för ett schysst arbetsliv inom scen och film där kollektivavtalen inte är någon naturlag utan resultatet av förhandlingar som reglerar lön, arbetstider, arbetsmiljö med mera."

med mera. Allt det som möter dig när du kommer till arbetsplatsen och som även utgör plattformen också för ditt individuella kontrakt.

Därför att ditt medlemskap är grunden för att kunna driva på för en aktiv kulturpolitik som skapar resurser för ett rikt kulturliv.

Därför att sammanhållning och solidaritet, ett gemensamt ansvarstagande, är grunden för utveckling och framgång även i den egna karriären!

DET SKA NATURLIGTVIS vara så att när en arbetsgivare ställer frågan "Är du med i Teaterförbundet?", så ska undertexten vara "Så bra! Då vet jag att du är professionell och att det finns möjligheter för ett gott samarbete på vår arbetsplats."

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: VIKTORIA DALBORG

FOTO: MICHAEL MELANSEN

Akt – Teaterförbundets tidning

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo**, **Gert Lundstedt**, **Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Mireille Bergenström**, **Gunnar Furumo**,

Jaan Kolk, **Minna Krook**, **Martyna Lisowska**

Söderberg, **Nina Stone**, **Annikki Wahlöö**.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.
e-post: magdalena.akt@mboman.se eller akt@teaterforbundet.se
Besöksadress: Kaplansbacken 2A.
Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.
Annonser: **Promega Mediekonsult AB**. Tel: 08-541 305 10.
Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2012.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 0283-8176

TFs hemsida på internet: www.teaterforbundet.se

Innehåll nr 2 - 12

Månadens bild – Annelie Lillemark	4
Nytt avtal för fria teatergrupper	6
Filmbolag missbrukar nya arbetstidsregler	7
Nytt filmavtal ger mindre pengar till spelfilmen	8
Nya anställda på Teaterförbundet	9
Riksteatern planerar säga upp anställda	10
TEMA: Facklig solidaritet förr och nu	
<u>Akt tecknar kortfattat Teaterförbundets historia</u>	11
Tio röster om Teaterförbundets framtid	16
Yrkesreportage	
Mål att jämställa frilansare med fastanställda i Borås	20
Krönika: Olle Jansson	
"Fackligt arbete är en fantastisk skola"	27
Intervju:	
Viktoria Dalborg tror fortfarande på solidaritet	28
Utblick Ungern:	
Svenskt teaterprojekt lyfter romers problem	30
Teori & praktik: Gertrud Larsson	
Med scenkonsten som vapen mot orättvisor	32
Bokanmälan: Ny dramatik i bokform	38
Baksidan - Allt detta får du som medlem i Teaterförbundet!	40

Gunnar Furumo

Max von Sydow i solidaritetsaktion för chilenska skådespelare 1987. Han har i hela sitt yrkesliv varit medlem i TF, trots att han sedan många år bor i Frankrike.

Malin Amesson

Ylva Olaison och Elin Bornell.

Mathias Olsson, Claes Ljungmark och Cecilia Nilsson i "Den flygande handläggaren".

Nästa tidning (Akt nr 3) kommer den 11 april.

Presstopp den 23 mars.

"Bluebird" var Annelies eldprov på Kungliga Operan

Namn: Annelie Lillemark.

Ålder: 19 år.

Yrke: Klassisk dansare.

Aktuella uppdrag: "Svansjön" en koreografi av Natalia Conus på Operan som nyligen också gästspelat i Malmö. "Sylfiderna" i koreografi av August Bournonville.

Kulturupplevelse som inspirerat: Den första gången jag såg en balett och blev säker på mitt val. Det var "Nötknäpparen" år 2004. Nyligen såg jag också "Svansjön" med Bounce. Det var väldigt inspirerande. De gjorde en jättefin tolkning av detta klassiska stycke, särskilt i tredje akten och den svarta svanens 32 fouette-piruetter. Verket balanserades fint i sin moderna tolkning. Jag kunde relatera till baletten.

TEATERFÖRBUNDETS YNGSTE ORDINARIE medlem heter Annelie Lillemark. Hon gick ut Svenska Balettskolan förra våren och fick anställning på Kungliga Operan hösten därpå.

– Vi var faktiskt fyra stycken från min klass som hamnade på Operan, det är nog ganska länge sedan som så många fick anställning direkt efter skolan. Det är väldigt kul, säger Annelie Lillemark.

Hon har valt en bild ur föreställningen "Bluebird" från förra våren, som var Svenska Balettskolans jubileumsföreställning men som också var Annelies sista uppsättning på skolan.

– Avslutningsföreställningar brukar ske på skolan, men denna gång gjorde vi den på Kungliga Operan. Det var som ett sista prov på allt det hårda arbete jag ägnat danskonsten sedan jag var tio år gammal. Det var stort, för jag dansade en soloroll och jag fick stå helt ensam på Operans stora scen och det var fullt med folk i publiken.

– Vi jobbade ju också tillsammans i grupp i klassen och det var en nyttig känsla att inte bara lita på sig själv. Vi var ju tvungna att lita på varandra.

Den största utmaningen nu för Annelie är att komma bort från elevkänslan och känna att hon verkligen förtjänar att vara anställd på Kungliga Operan. De handlar i slutändan om att våga visa upp sig själv. Nu repeterar hon "Svansjön" igen, och uppträder tillsammans med kårdansarna, det rätt så speciellt för alla måste ju göra precis likadant.

– Det kräver stor skärpa. Dansar man solo blir det inte lika tydligt om man missar lite i teknik. Bland kårdansarna däremot så blir minsta tekniska fel uppenbart, det syns direkt.

MAGDALENA BOMAN

BAROMETERN

Kan du tänka dig att bli fackligt aktiv?

"Nej, inte nu, fackligt arbete är viktigt men det finns inte plats för det nu"

Åsa Hörpling, 40 år och dansare:

– Hmm. Spontant just nu så säger jag nej. Men på ett sätt skulle jag också kunna säga ja. Det beror på att jag tycker att fackligt arbete är viktigt för att hålla reda på vad som är rätt och riktigt, och för att jag tror att det är nödvändigt att det finns en större organisation som ser till att det blir vettiga regler för oss scenkonstnärer. Samtidigt finns det inte plats för aktivt fackligt arbete i mitt liv just nu.

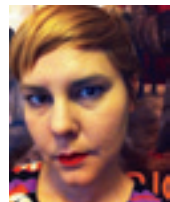
"Kanske gör jag slag i saken och blir mer aktiv"

Liv Ulfsdóttir, 28 år och attributör inom film:

– Jag har funderat mycket över att vara fackligt aktiv, och tänkt att jag ska skapa en filmarbetarsektion inom Syndikalisterna. Jag har inte sett att förbundet gjort så mycket inom filmbranschen. Det är visserligen alldeles för lätt att säga, för egentligen måste jag ju göra något själv åt saken. Jag tycker förbundet borde gå in snabbare och stoppa inspelningar som är undermåliga, att reagera tydligare på missförhållanden. Kanske är en förändring på gång, och kanske gör även jag slag i saken och engagerar mig mer i vad förbundet gör.

"Jag är stolt över vår lokalavdelning som gör ett massivt jobb nu"

Jessica Persson, 33 år och producent på Riksteatern:

– Yes, Jag är stolt över vår avdelning 15 som gör ett massivt arbete på min arbetsplats just nu. Jag tror att ett starkt fackligt arbete borgar för att skapa en attraktiv arbetsplats, både för arbetstagare och arbetsgivare. Inflytande och delaktighet är en rättighet och kan likaså bara bli en framgångsfaktor för vilket företag som helst.

Lönelyft hos fria teatergrupper

Löneökning på 2,6 procent på ett år. Det blir resultatet av det nya kollektivavtalet som slutits mellan Teaterförbundet och Teatercentrum.

AVTALET FÖR FRIA professionella teatergrupper är ettårigt.

– Pengarna ska läggas i en gemensam pott så att de även kommer frilansare till del, säger Lars Åström, förhandlingschef på Teaterförbundet.

Teaterförbundet och Teatercentrum är också eniga om att uppvakta Kulturrådet

om behovet av en mer långsiktig finansiering av de fria grupperna.

– Anslagen ges ett år i taget och dessutom har det inte varit någon uppräknings på flera år, säger Lars Åström.

JOHANNA STJIERNA

Debatt om Stockholms stadsteater

ANSTÄLLNINGSFORMERNA för teknisk och administrativ personal på Stockholms stadsteater har debatterats i Stadshusfullmäktige. Bakgrunden är bland annat att hela fackstyrelsen på Stadsteatern avgick i protest i februari 2011.

Mats Berglund (MP) har kritiserat staten för att i sina direktiv till teatern styra frågan om vilken anställningsform personalen på teatern ska ha. Att anställa teknisk och administrativ personal på 11,5 månaders kontrakt för att kringgå LAS skapar en osäker arbetssituation och en

dålig arbetsmiljö för personalen. Det ansvariga borgarrådet Madeleine Sjöstedt menade att Stadsteatern lyckats skapa ett stort antal framgångsrika föreställningar genom att ha en flexibel personalstyrka.

– Även om situationen på teatern stabiliserats, bland annat genom att det åter finns en fungerande lokalavdelning, så motiverar inte konstnärliga och publikmässiga framgångar otrygga anställningsformer, säger TFs förbundsdirektör Jaan Kolk.

MAGDALENA BOMAN

Kvinnliga dramatiker samlas i Sverige

WOMEN PLAYWRIGHT International är en global, ideell organisation för kvinnliga dramatiker. Vart tredje år arrangeras en konferens, en mötesplats för nätverksbyggande, inspiration, erfarenhetsutbyte för professionella teateraktiva. I år kommer de till Sverige, den 15–20 augusti på Södra teatern i Stockholm med Riksteatern som stolt värd (samtidigt som Stockholms Kulturfestival).

Det blir en vecka av seminarier, workshops och samtal med kvinnligt fokus. En betydande del av programmet utgörs av readings. Nästan 600 pjäser från mer än

60 länder har anmälts. Cirka 100 presenteras på konferensen.

Nu söker vi skådespelare som kan medverka i dessa pjäsläsningar (på engelska).

Vi behöver dessutom hitta sängplatser åt de långväga gäster som inte har råd att bo på dyra svenska hotell. Kan du tänka dig att "adoptera" en dramatiker under den här veckan? Mejla mireille.bergenstrom@riksteatern.se Information om konferensen på <http://wpic.riksteatern.se>

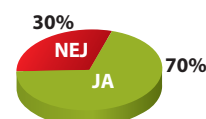
MIREILLE BERGENSTRÖM

Vad gör du?

Planerar du att delta i ett kompetenshöjande projekt i år? Svara ja eller nej på www.teaterforbundet.se

Fråga i förra numret: Har du valt bort att skaffa barn på grund av ditt arbete?

Svenskt Näringsliv kartlägger scenkonstnärer

Svenskt Näringsliv kartlägger scenkonstnärers löner, arbetslöshet med mera. Men förnekar att det har att göra med en kontroversiell rapport från i somras.

I ALMEDALEN I SOMRAS presenterade arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv rapporten "Konsten att strula till ett liv".

Där framförs idén om mindre studiestöd till utbildningar inom humaniora eftersom organisationen anser att förutsättningar för jobb efter avslutade studier där är dåliga. Utbildningar med hög ekonomisk avkastning däremot vill man ge högre studiestöd.

Svaren lät inte vänta på sig, Svensk Näringsliv kritiserades för att vara kulturfientligt och man backade.

Men nu ett halvår senare får scenkonstnärer samtal från ett analysföretag som vill ställa frågor om utbildning, arbete, lön med mera.

– De sa "Hej jag ringer på uppdrag av Svenskt Näringsliv", berättar skådespelaren Olle Jernberg.

– De sa att de utförde en undersökning om akademisk utbildning och yrkessituation.

Vad ställde de för frågor?

– Om hur lång tid det tog innan jag fick mitt första jobb efter examen, om min lön, om jag hade jobb idag, om det motsvarade min kompetens, om arbetslöshet och arbetsgivare...

Inte bara Olle Jernberg blev uppringd.

– Det visade sig att de ringt till jättemånga. Till min scenskole-

klass och de som gick under mig, till andra kolleger... När jag skrev om det på Facebook fick jag svar från många andra de ringt till. Olle Jernberg drog öronen åt sig.

– Konspirationsteoretikern i mig sa att man försökte skaffa sig statistik över hur dyrt det är med kulturutbildningar.

Olle Jernberg drog sig då till minnes rapporten från i somras. Men presschefen på Svenskt Näringsliv, Per Isling, förnekar att sakerna har med varandra att göra.

– Nej, det här rör vår högskolebarometer. Vi ringer alla som gått högre utbildning och sammanställer materialet i vad vi kallar Högskolekvalitet. Det gör vi varje år.

Varför gör ni det?

– Huvudsyftet är att ge studenter information om vad som händer efter genomförd utbildning, bland annat när det gäller arbetsmarknaden.

Så det är inte kopplat till rapporten "Konsten att strula till ett liv" som ni gav ut i somras?

– Nej, det finns inga kopplingar alls, säger Per Isling.

Även om Svenskt Näringsliv backade i debatten så har de inte backat från rapporten. Den ligger fortfarande ute på hemsidan.

GERT LUNDSTEDT

Arbetstider på filmområdet missbrukas

Korta inspelningsperioder ger ett behov av längre arbetsdagar. Därför har producenter inom tv- och filmområdet nu möjlighet att schemalägga 50 timmar i veckan. Men de nya arbetstiderna missbrukas.

I OKTOBER 2011 INFÖRDES på prov alternativa arbetstidsbestämmelser på tv- och filmområdet under avtalsperioden. De ska utvärderas i samband med kommande kollektivavtalsförhandlingar.

Tidigare var det 40 timmar i veckan som gällde. Men arbetsdagarna under inspelningar blir ofta längre. Därför får nu arbetsdagen vara högst tio timmar och då ska även förberedelse- och avslutningsarbetet vara inräknat.

– Vi har fått signaler om att det inte fungerar som det var tänkt. Producenterna har inte förstått den alternativa schemaläggningen, säger Lars Åström, förhandlingschef på Teaterförbundet.

– Ett annat problem är att man inte har räknat in förberedelse- och avslutningsarbetet i arbetsdagen.

Den alternativa schemaläggningen provas för att slippa ständiga brott mot kollektivavtalets arbetstidsbestämmelser.

Arbetstiden under en inspelning får inte överskrida 40 timmar i snitt per vecka. Om det inte är möjligt att kompensera 50-timmars veckor med veckor med kortare arbetstid måste arbetsgivaren förlänga anställningstiden för att komma ner till 40 timmar i snitt.

– Varje övertidstimme är värd två timmar. Det vill säga att en övertidstimme ersätts med två timmars förlängning av anställningstiden.

– Diskussionen är igång om att styra upp schemaläggningen. Annars blir det ingen fortsättning. Det måste fungera som det är tänkt för att vi ska förnya avtalet, säger Lars Åström.

Diskussionen är igång om att styra upp schemaläggningen, säger Lars Åström.

Kollektivavtalet började gälla den 1 oktober 2011 och gäller till den 31 december 2012.

JOHANNA STJERNA

Nya filmavtalet luddigare!

Det blev inget helstatligt filmavtal som Teaterförbundet förespråkade. I stället blir det ett kortare och underfinansierat avtal. Producenterna stärker sin makt.

I ELFTE TIMMEN KOM staten och film- och tv-branschen överens om ett nytt filmavtal – bredbandsoperatörerna som man hoppades få med lämnade förhandlingarna i december.

Avtalet är treårigt, undertecknas först i höst och gäller från 2013. Staten ökar sitt årliga ekonomiska åtagande från 185 till 200 miljoner kronor och branschen bidrar med ungefär lika mycket.

Från flera håll har framförts att minst 100 nya miljoner behövs. Merparten av de nya medlen är örönmärkt för satsningar på dramaserier, kort- och dokumentärfilm och barn- och ungdomsfilm.

En knäckfråga var om film som får stöd fortsatt först måste visas på bio – något biografägarna pressade på för – eller vara teknikneutralt. I nya avtalet tas kravet på att filmen först visas på bio bort.

Likaså försvinner jämställdhetsperspektivet med krav på att för-

delningen av stödpengar till kvinnor och män ska förhålla sig 40/60. Något filmavdelningens ordförande Jessica Simonsson beklagar.

– Vi hade förväntat oss skarpare formuleringar. Nu står att man ska ha en jämn fördelning mellan kvinnor och män sett över tid. Det har blivit luddigare, man tar ett steg tillbaka.

Teknikneutraliteten välkomnar hon:

– Det är bra eftersom vi måste förhålla oss till alla nya visningsfönster, samtidigt kräver avtalet att kvaliteten ska vara så god att filmen kan visas på bio.

MEST BEKYMMERSAMT menar hon är underfinansieringen och hur pengarna fördelas.

– De facto blir det mindre pengar till spelfilm och drama. Filminstitutet säger att man kommer att kunna finansiera tolv spelfilmer mot idag nästan 20 per år. Nä-

rapå en halvering. Där går arbetstillfällen förlorade.

Ordförande för yrkesavdelningen Sveriges filmregissörer, Håkan Bjerking, kritiserar det nya avtalet.

– Det är skrämmande att man skrivit in att producenten ytterst har det konstnärliga ansvaret. Det är emot upphovsrättslagen och inte juridiskt försvarbart. Jag har bett förbundet titta på det.

– Att vi som gör film inte sitter med vid förhandlingsbordet är härresande. Vi ska kunna värna våra rättigheter.

Simonsson och Bjerking instämmer för övrigt i hur Anna Carlson, Teaterförbundets ordförande, kommenterat avtalet:

– Det är alltmer uppenbart att det krävs en total förnyelse av filmpolitiken som bygger på en helstatlig filmpolitik och där alla som hyr ut, säljer eller visar film är med och betalar.

GERT LUNDSTEDT

Hallå där

"Det var naturligt för TAK att vända sig till Unak"

Bengt Olsson, ordförande för Unionens a-kassa, ni har fått fler medlemmar sedan den första januari!

– Ja, medlemmar i Teaterverkssammans a-kassa, TAK, gick in i Unionens a-kassa, Unak, från och med den första januari i år. Men Unaks a-kassa ökar antalet medlemmar även om man bortser från Taks medlemmar.

Varför tvingades TAK gå ihop med Unak?

– Regeringen höjde avgiften till a-kassan kraftigt 2006 och avgifterna differentierades utifrån arbetslösheten i den enskilda a-kassan. Tanken var att det

skulle ge fler jobb och balansera upp höga lönekrav. Kräver facken för mycket i löneökning innebär det att man får betala en högre a-kasseavgift. Men det är en teori som inte håller.

TAK var tvungen att ta ut en hög avgift och många medlemmar hade inte råd att vara kvar. Varför slår alliansens förändringar mot a-kassorna hårdare mot TAK än Unak?

– De ställer till det för mindre a-kassor som tvingas ta ut en maximal avgift – något som de större a-kassorna inte behöver. I Unionens a-kassa har vi medlemmar från många branscher och vi sprider riskerna baserat på antalet arbetslösa.

TAKs medlemmar tjänade ekonomiskt på hopslagningen med Unak?

– Ja, avgiften sänktes till 140 kronor och

det är därmed 272 kronor billigare än förut.

Varför var det viktigt för Unak att stödja kulturarbetarna?

– Vi är en systerorganisation och har medlemmar inom kulturområdet som redan är med vår i a-kassa. Vi verkar inom samma avtalsområden som Teaterförbundet.

– Inom Unionen har vi hundra olika kollektivavtal. Vi är störst av TCOs förbund och det var naturligt att TAK vände sig till oss.

JOHANNA STJERNA

Läs mer på: www.unionensakassa.se

Åse och Sara nya på Teaterförbundet

Två nya har fått anställning på Teaterförbundet. Kommunikatören Åse Axberg och rekryteringsansvarig Sara Andersson.

BÅDE SARA OCH ÅSE BÖRJADE den 16 januari i år. De ersätter bland annat Nina Stone, som tidigare var informationsansvarig på förbundet.

– Jag skaffar mig nu en överblick över allt det arbete som förbundet gör, för att sen kunna berätta om det, säger Åse Axberg, kommunikationsansvarig på kansliet och som har hand om förbundets hemsida.

Åse sköter presskontakterna och gör nyhetsbrev för Teaterförbundets räkning, men håller även i externa arrangemang och mässor.

– Jag hoppas få mer kontakt med förbundets lokal och yrkesavdelningar och att de använder mig för att berätta vad som är på gång i deras avdelningar, säger Åse Axberg.

ÅSE KOMMER NÄRMAST från Olof Palmes internationella center där hon arbetade med kommunikation och internationella frågor. I botten har Åse en kulturvetarutbildning med inriktning på filmvetenskap. Hon skrev sin b-uppsats om Akira Kurosawas film "Rashômon".

Sara Andersson var tidigare anställd på DIK – akademikerfacket, där hon arbetade med kommunikation, projektledning och rekrytering. Hennes uppgift på förbundet är att arbeta med organisationsövergripande frågor och strategiskt jobba med sätt att rekrytera nya medlemmar. Sara, som känner en stor passion för sociala medier, har kastat sig in i arbetet med det.

– Men jag går också nu på alla tänkbara möten för att lära känna Teaterförbundets målgrupper. Med den kunskapen och min kompetens vill jag vara med och fortsätta bygga på en organisation som både är trygg, modig och inspirerande, säger Sara Andersson.

MAGDALENA BOMAN

Åse Axberg

Sara Andersson

Här är vi som jobbar på kansliet!

Från vänster högst upp: Bengt Mannberg, Lars Åström och Mårtens Gunnartz. Andra raden: Noberto dos Santos, Erik Grahn, Moa Alfvén, Yvonne Lindberg, Siv Hylén. Tredje raden: Jaan Kolk, Ulf Mårtens, Åsa Hersén, Julia Reinhard. Fjärde raden: Janette Skille, Åse Axberg, Maria Rasmussen, Marianne Persson. Främsta raden: Lotta Lundkvist, Shoshana Kushner, Madeleine Wagemyr och Rigmor Oldmark. Längst fram: Sara Andersson och Mimi Raam Bräutigam.

Hot om uppsägningar på Riksteatern

Riksteatern planerar att säga upp 35 av 190 tjänster i Stockholm. Den lokala fackklubben är överraskad över ledningens agerande.

DET LOKALA FACKET BLEV inte förvånade över att förslaget kom. Men av det pressmeddelande som Riksteatern gick ut med gavs det en bild av att Birgitta Englin gått runt och sagt till 35 personer att de måste sluta.

– Den fasen är vi inte i, berättar Jenny Larsson som sitter i styrelsen för fackavdelningen och även i den arbetsgrupp som förbereder förhandlingarna med teaterledningen.

– Man börjar prata om hur många som ska gå i stället för varför man gör det här, tillägger hon.

Bakom neddragningarna finns ekonomiska skäl och en förändrad kulturpolitik. Riksteatern fick inför 2011 tio miljoner kronor mindre i statligt stöd och har i likhet med andra offentligfinansierade sceninstitutioner inte fått en anslagsuppräkning som motsvarar pris- och löneökningarna under många år.

– Förskjutningen av besluten till regional nivå påverkar Riksteatern mycket, säger Jenny Larsson och syftar på samverkansmodellen (koffertmodellen).

– Därmed förändras sannolikt finansieringen, och relationen med huvudmannen från kulturdepartementet till regionerna.

Ett skäl till varför Riks säger upp Stockholmspersonal.

EN ARBETSTAGARKONSULT förbereder nu en rapport om situationen på teatern som ska förse det lokala facket med information inför förhandlingarna med ledningen, som Jenny Larsson gissar börjar i mars.

Stämningen på Riksteatern är i boten. Enligt en intern medarbetarenkät som läckt ut har förtroendet för ledningen "sjunkit kraftigt" och två tredjedelar tycker inte att teatern "leds väl".

– Siffrorna är alarmerande låga. Med-

arbetarnas bild är att Birgitta Englin är väldigt frånvarande som chef. De känner sig ledarlösa.

Däremot är förtroendet för det lokala facket högt, enligt Jenny Larsson.

– Förväntningarna på oss är enorma. Många vänder sig till oss med frågor och vill ha svar och reaktioner på det ledningen gått ut med.

Inför förhandlingarna tar lokalavdelningen hjälp av Teaterförbundet centralt.

– Vi har löpande kontakt med vår kontaktperson på förbundet. Ett stort stöd. Liksom arbetstagarkonsulten är till stor hjälp, säger Jenny Larsson.

– Vi ska ju förvalta medlemmarnas förtroende så man vill verkligen att det ska bli bra.

Jenny Larsson.

GERT LUNDSTEDT

Vad hände med "världens största" turnerande teater?

Visionerna var stora. På initiativ av ecklesiastikministern Arthur Engberg (S) skulle hela landet serveras teater av hög kvalitet.

ÅRET VAR 1933 och Riksteaterns publikorganisation (RPO) bildades i sann folkrörelseanda. Ganska snart blev egenproducerade uppsättningar organisationens nav, även om man också samarbetade med bland andra Kungliga Operan och Stora teatern i Göteborg.

Att resa ut i landet med teater i en tid när vare sig X2000-tåg eller lågprisflyg ens var påtänkta – och merparten av Sveriges befolkning livnärde sig lokalt som bönder – var förstås ett livelixir för kulturtörstiga själar i glesbygd.

Alltsedan dess har Riksteaterns bussar rullat fram på den väv av asfalt som binder Sverige samman. I snart 80 år har dessa turnébussar, befolkade med chaufförer, tekniker, skådespelare och andra kulturomader serverat god scenkonst på de mest otillgängliga platser.

Under 2000-talets första decennium blomstrade Riksteatern mer än någonsin under vd Thomas Lyreviks ledning som satsade mycket på konstnärlig spjutspetskompetens. Riks Drama, Riks Gästspel, JAM och Unga Riks bildades med egna konstnärliga ledare och uppsättningar som Tyst musik, Var är alla?, Våra föräldrars sexuella neuroser och I Alperna (Riks Drama) var bara några av många fantastiska uppsättningar som föddes i Riksteaterns ateljéer i Hallunda.

I DAG ÄR produktionsperspektivet ett annat. Sedan nuvarande vd Birgitta Englin tillträdde 2005 satsar Riksteatern främst på samarbeten med landets Länsteatrar, vilket innebär att man redan på idéstadiet går in och producerar teater ihop. Numera har Riksteaterföreningarna också

ett betydligt större inflytande på repertoarläggningen, allt i linje med regeringens regleringsbrev där de nya direktiven är att just förmedla snarare än att producera egen scenkonst, samt i huvudsak bistå arrangörerna med expertstöd och främjande verksamheter.

Riksteatern som ett turnerande kontor snarare än en turnerande teater i en tid när anslagen blir alltmer urholkade och ett havererat pensionssystem riskerar att underminera alla större institutioner. Under 2012 kan 35 tjänster komma att försvinna på Riksteaterns i Hallunda. Frågan är vad som blir kvar av "Världens största turnerande teater". En hårddisk?

YLVA LAGERKRANTZ SPINDLER

TF – förr och nu!

Invigning av de sceniska artisternas ålderdomshem – Höstsol 1918.

Teaterförbundet har alltid värnat konsten och villkoren för de yrkesverksamma.

Landvinningarna är många från det att förbundet tog sina första stapplande steg 1894.

Ett temanummer i Akt om facklig solidaritet rymmer inte allt – allra minst de kulturpolitiska språng som gjordes inom teaterns område på 70-talet. Akt tecknar här kortfattat Teaterförbundets historia.

DET BÖRJAR MED EN SUP OCH EN SMÖRGÅS för teaterfolk på källaren Flaggen i närheten av Nybroplan en novemberkväll 1894. Några kamrater samlas hemma hos skådespelaren Emil Pettersson som bor i en vindskupa i samma hus.

Göteborg är drabbat av en teaterkrasch och det råder osäkra förhållanden för skådespelare, sångare och andra artister i hela landet. Regissören Oscar Malmgren, en av förbundets fem stiftare lider av sviterna efter konkursen, och bildar nu tillsammans med August Falck, kamrer på Dramatiska teatern, Vasateaterns direktör August Warberg och dess sekreterare Johannes Svanberg, samt Emil Pettersson en agitationskommitté för att konstituera ett förbund.

Förbundet ordnar med spar-, sjuk- och begravningskassor på teaterns område. Det är en självhjälpsorganisation, öppen för både artister och teaterdirektörer. Den ska lindra nöden för medlemmarna i en övrigt ganska svår tid. Skådespelaren Axel Collin ondgör sig 1897 över att många av hans kollegor slutar sina dagar som fattighjon på Grubbens gårde. Han vill bilda de sceniska

artisternas hem, något som senare sker under Teaterförbundets mantel.

DET ÄR INTE SÄRSKILT LÄTT FÖR TEATERNS FOLK att organisera sig under 1900-talets första hälft. Teatervärlden släpar efter och medan svensk fackförbunds rörelse växer sig stark i Sverige arrangerar Teaterförbundet välgörenhetsgalor.

I november 1912 mobiliseras Stockholms skådespelarkår, de ordnar en marknad på Berns salonger. Syftet är att samla in en grundplåt till Höstsol – ett ålderdomshem för artister. Konstnärer skänker konstverk till tombolan och Berns salonger kläs med höstlöv av papper i olika färger och storlekar. Succén är total och pressen redogör i detalj för allt som tilldrar sig under marknadsdagarna.

Skådespelaren Stig Ekstam, numera pensionerad, sitter i en fin soffa inne i Höstsols bibliotek. Det rymmer i en före detta stallbyggnad i anslutning till de 34 lägenheter som stiftelsen Höstsol har i kvarteret på Kungsholmen, där Teaterförbundet har sitt kansli.

Stig Ekstam i Gustaf Fredrikssons gamla soffan i Höstsols bibliotek.

Karl Gerhard underhåller gästerna på Höstsols gardenparty 1933.

– Det här soffan eftersänkte skådespelaren Gustaf Fredriksson till Höstsol. Han var även teaterchef för gamla Dramaten och spelade en viktig roll i förverkligandet av ålderdomshemmet. Han var etablerad och respekterad i societeten. Hans namn lockade välvilligt folk till Berns salonger, vilka bidrog med anseende och summor. Han testamenterade stora delar av sin kvarlåtenskap till ålderdomshemmets stiftelse, säger Stig Ekstam, ansvarig för Höstsols bibliotek.

STIG EKSTAM ÄR FÖDD OCH UPPVUXEN i ett resande teatersällskap – hans far Nils Ekstam leder ett av de större teatersällskapen under depressionsåren. Ett hundratal teatersällskap reser runt i Sverige redan på 20-talet. Och de ständigt förekommande teaterkrascherna på landsbygden blottar orimliga förhållanden. De präglas av ekonomiskt låtsinne, konstnärlig undermålighet och ofta total likgiltighet inför de anställda. Om och om igen hamnar resandeartister i nöd när otillräckligt förberedda eller dåligt ledda teaterföretag går omkull.

– Det hände ofta att skådespelare ringde och ville ha pengar ur förbundets nödkassa. De var strandsatta någonstans på landsbygden medan teaterchefen hade schappat. De kunde inte komma hem på egen hand, berättar Stig.

Jämfört med samhället i övrigt råder facklig omognad på teaterns område. När teaterarbetarna strejkar i Göteborg år 1919 finns det bland skådespelarna ingen förståelse för deras sak. Förbundet väljer att lägga fokus på kulturpolitiska frågor. En utbrytargrupp bildar Svenska skådespelarföreningen och försöker driva sina frågor genom den, men utan att egentligen nå resultat. Kåren hittar ingen gemensam nämnare.

En stor och verkligt svåröst fråga för förbundet redan när det startar är att ta tag i kontraktsfrågan. Förbundet utser tidigt en kommitté som ställer krav på att ett normalkontrakt inrättas – med bestämmelser om bland annat minimilöner. Men det dröjer innan det kommer till stånd.

UNDER TIDIGT 1900-TAL håller sig Stockholms främste teaterkung – Albert Ranft, med riktiga slavkontrakt. Han äger samtliga privatteatrar i Stockholm och driver dessutom Operan under en period.

– Hans kontrakt innehöll förhållningsregler med straffpåföljder om de bröts. Alla förseelser, som exempelvis sen inställelse till repetition, trots mot teaterdirektören, försummelse av entré på scen innebar böter mot en $\frac{1}{4}$ del av månadslönen. Den som vägrade repetera på söndagar och helgdagar förverkade sitt kontrakt, berättar Stig Ekstam.

Skådespelaren kan på 20-talet i det närmaste spela hur många gånger som helst om dagen utan rätt att klaga. Och ängslan över att hamna i onåd hos direktörerna är stor. Först efter att Svenska teatern brinner 1925 och Ranfts teaterimperium faller betraktas inte längre skådespelaren som ett tjänstehjon. Genom Högsta domstolens dom 1928 får de lön utbetalad till sig vid konkurs.

Sverige får samma år en lag om kollektivavtal. De sceniska artisterna gör nya försök att komma tillrätta med problemen, och den sociala sektionen bildas inom Teaterförbundet 1932. Förbundet kräver statligt stöd till branschen, och uppvakter ecklesiastikministern. Men artisterna kämpar i motvind, de redogör för utländsk lagstiftning som kommit längre än i Sverige, och lämnar detaljerade upplysningar om företag som inte betalar lön till sina

1894

Teaterförbundet bildas.
Utlösande faktor: teaterkrasch i Göteborg 1892–93.
Ett 100-tal medlemmar redan första året. TF inrättar spar-, sjuk-, nöd- och begravningskassor. Krav på normalkontrakt.

.....1910..1912.....1918.....1925.....1927.....

1912 Solidaritetsaktion för att kunna skapa ett artisternas ålderdomshem – Höstsol. Hela Stockholms skådespelarkår mobiliseras och ordnar en marknad den 20 november på Berns salonger.

1910 TF kräver en teaterakademi, en tänkbar myndighet med översyn över teaterområdet. Många artister hamnar i misär, på grund av att otillräckligt förberedda eller dåligt ledda teaterföretag går omkull. Förbundet vill ha kungens beskydd.

1918 Höstsolshemmet på Sasta Gärd i Täby invigs.

1925 Svenska teatern brinner och teaterkungen Albert Ranft går i konkurs. Konkursen leder till att skådespelare betraktas som arbetstagare, innan underordnades de "tjänstehjonsstadgan".

1927 TF driver krav på teaterlag och statligt stöd till branschen. TF uppvakter ecklesiastikministern 1929.

"Om en manlig skådespelare skulle få jobb på 40-talet måste han ha fack och hög hatt, en smoking, en svart och vit kostym i sin garderob."

Sture Lagerwall, Inga Landgré och Nils Poppe talar med operasångerskan Anna Lindblad på Höstsol 1954.

arbetare. Men det fackliga arbetet går minst sagt trögt. Redan nu uppmanar sociala sektionen sina medlemmar att skicka in kontrakt för att få en tydligare bild av verkligheten.

RÄDSLAN FÖR ATT AVSLÖJA HUR DET verkligen ser ut bakom den glättiga fasaden är stor. Teatern är ett kall och tal om pengar ett helgerån. Gapet mellan namnkunniga skådespelare och de minst lågavlönade är oändligt stort. Att teatermänniskors har behov av pengar till mat, hyra försäkringar och mycket annat talar man inte om. De privilegierade få är synonymt för en hel yrkeskår.

– Skulle en manlig skådespelare få jobb på 40-talet krävdes det att han hade skraddarsydd snygga kläder. Frack med hög hatt, en smoking, en svart och en vit kostym var ett måste i garderoben. Dessutom skulle han ha två peruker, berättar Stig Ekstam.

Kvinnorna är tvungna att bekosta alla sina egna klänningar, långa som korta. En ljus och en mörk kappa är en självklarhet – dock inte päls.

– Den där dubbelheten, flärden kontra armodet har levt kvar in i nutid, och skapat många problem för vår yrkeskår. Särskilt är det ett skäl till att det tog längre tid för oss att bli starka rent fackföreningsmässigt. Individualismen i vår kår utnyttjades också skickligt av teaterdirektörer, säger Stig Ekstam.

Teaterförbundet får dock större fäste när det går in i centralorganisationen TCO 1944. Men allt för ofta anlitas den fackliga organisationen för sent för att kunna uppnå positiva resultat. 1945 ställer skådespelarna för första gången upp på scen- och teaterarbetarna under en strejk, och upptäcker styrkan i sammanhållning. Men det är först på 50-talet som de barnsjukdomar arbets-

rörelsen i övrigt lider sig igenom vid sekelskiftet, övervinns på teaterområdet.

1956 FÅR TEATERFÖRBUNDET SIN FÖRSTA heltidsanställda funktionär – Rolf Rembe. Han drar med stor kraft igång det fackliga arbetet. Han slår ihop den sociala sektionen med Teaterförbundet och bildar ett modernt fack. För första gången avsätter förbundet pengar till en stridskassa. Alla lägger en halv dagslön i månaden under tre månader och förbundet tar upp kampen mot privatteatrarna. Rolf Rembe genomför lön- och gageundersökningar bland medlemmar som blir ett stort värde i förhandlingarna. Sociala sektionen försöker sig på detta tidigare, men lönessullet är då för stort.

– En av mina första uppgifter blir att slå sönder bilden av det flärdfulla yrket, annars kunde vi inte nå resultat. Det låg också på mitt bord att få bort alla udda krav från arbetsgivarna i kontraktet på teaterområdet, säger Rolf Rembe hemma i lägenheten på Fyrverkarbacken.

1956-57 tar förbundet strid för att anställda ska få rätt att på sin fritid ta engagemang utanför teatrarna – framför allt inom televisionen. Privatteatrarna tillåter inte det, och om så sker tar de 15 procent av gaget, när "deras skådespelare" medverkar i radion. Skådespelarna är rena uthyrningsobjekt. Förbundet vinner striden mot privatteatrarna. Från och med nu behöver inte längre skådespelarna heller bekosta sina egna kläder när de uppträder på teatrarna.

Nästa strid gäller ATP. Förbundet ställer frågan till radio och tv om vem som ska betala pensionspengar för frilansare? Frilansare anses ju inte vara riktiga arbetstagare. Sveriges Radio vägrar

1932

TF omorganiserar sig och bildar en social sektion som driver fackliga frågor.

1933 Äntligen! Engbergsska teaterutredningen 1933. Riksteatern startar.

..... 1933

..... 1935

..... 1936

1935 Djurgårdsmässan. TFs tombolalotteri och folkfester samlar in pengar till en allmän fond till skådespelares hjälp.

1936 Lag om förening och förhandlingsrätt. Viktigt för TFs sociala sektion som nu med större tyngd driver frågan om normalkontrakt mot arbetsgivarna. 1941 inför Riksteatern och Folkets hus normalkontrakt.

1944

TFs fackorganisation går in i TCO. Facklig hemvist bestämt mellan Musikerförbundet och TF. Normalkontrakt regleras. Minimilöner höjs.

..... 1945

..... 1946

1946 Teaterförbundet startar en egen a-kassa.

1945 Film- och teaterarbetares förening strejkar. Skådespelarna ställer sig för första gången bakom scen- och teaterarbetarna.

Magdalena Boman

Internationellt solidaritetsarbete har alltid pågått, men blev starkare 1950 då TF anslöt sig till internationella skådespelarunionen, FIA.

TFs förste funktionär – Rolf Rembe anställd 1956 –1977. Han omvandlade TF till ett modernt fackförbund.

Solidaritetsaktion med fängslade chilenska skådespelare 1987.

och strejkvarsel utbryter i november 1960. Radion ger med sig, och förbundet får igenom kravet att SR ska betala tilläggspensioner också för uppdragstagare.

DET RIKTIGA ELDDOPET FÖR ORGANISATIONEN sker 1963 i samband med en 111 dagar lång konflikt på radio- och tv-området. Det blir ett mästarprov i fackligt arbete.

– Alla dessa små segrar visade att det gick att nå resultat genom fackligt arbete. Nu beslutade Riksstämman att vi kunde gå i strejk för frilansarnas gageutveckling. TF varslade om strejk och blockad. Inga frilansare skulle arbeta för Sveriges Radio, berättar Rolf Rembe.

Gagerna är dåliga och lönerna släpar efter sedan länge, jämfört med arbetsmarknaden i stort. Detta trots att Sveriges Radios licenser har ökat från 12 500 till 1,8 miljoner under de år televisionen funnits. TCO ställer sig bakom förbundets beslut och HTF ger 500 000 kronor i stöd. Musikerförbundet sympatistrejkar och 14 förbund inom KLYS ansluter sig. Striden står nu mellan SR och kulturarbetarna.

–111-dagarsstriden var oväntad för både statsmakten och opinionen. Striden var viktig på både ett psykologiskt och ekonomiskt plan. TF hade vunnit i anseende bland allmänheten och förbundet var populärt. Så pass att barnskådespelaren Tomas Bolme ringde och ville bli medlem, trots att han inte hade åldern inne, berättar Rolf Rembe.

Nu tar förbundet också tag i utbildningsfrågan. Faktum är att Teaterförbundet ligger bakom framväxten av både teaterhögskolor och film-tv-utbildningar under sin långa historia. Skådespelarnas kvalitet och yrkeskunskaper är en angelägen fråga ända från starten. Tidigt görs försök att förmå stadsmakterna att förbättra utbildningsmöjligheterna för skådespelarna. 1960 före-

slår Rolf Rembe att det inrättas ett utbildningsråd för branschen. Förbundet genomför undersökningar bland medlemmarna och finner att få har utbildning bakom sig. Förbundet konstaterar att eleverna saknar vederhäftiga kunskaper i skådespeleri, att de ofta också drabbas av arbetslöshet efter ett par år i yrket. Lobbyarbetet tar fem år (1958–63) och i 1963 års kulturproposition föreslår ministern en utbyggnad av elevskolor enligt de riktlinjer som Teaterns utbildningsråd föreslagit. Medel ur lotterifonden finansierar uppbyggnaden av de statliga teaterhögskolorna och skådespelaren George Fant utses till ordförande för Teaterns utbildningsråd.

DEN KULTURPOLITISKA UTVECKLING som sker på teaterns område kommande decennium är i det närmaste unik. Fria grupper etablerar sig. Med 1974 års kulturproposition växer regionalteatrar fram runt om i landet. Barn-, skol- och förortsteatern tar fart. Teatern sprids till sjukhus, ålderdomshem, ungdomsvårdskolor och fängelser. 70-talet präglas av starka kulturpolitiska strävanden, men de nya strömningarna med frigrupper och frilansarnas framflyttande position innebär en viss stress för Teaterförbundet.

– 1969 har förbundet 50 procent frilansare, och det kunde ha gått snabbt om vi inte varit med att bilda Teatercentrum, säger Rolf Rembe medan han hugger tag i ett wienerbröd till kaffet.

INNE PÅ HÖSTSOLS BIBLIOTEK REFLEKTERAR Stig Ekman över 70-talet. Han var anställd på Riksteatern mellan 1957 och 1997 och har sett hur sin gamla teater återgått till att bli en ren turnéapparat – så som den en gång var när Riksteatern startade på 30-talet.

– 70-talet framstår mer och mer som en parentes i historien. Det är nog enda gången någonsin som skådespelare saknas på te-

1957: Teatercheferna lämnar TF

.....1950..... 1954..... **1956**1957..... 1959..... 1960..... 1960.....

1950 Internationella skådespelarunionen, FIA bildas. TF ansluter sig.

TF förvandlas från självhjälpsorganisation till modernt fackförbund. Medlemmarna avsätter pengar till en stridskassa.

1959 TF är med och bildar Konstnärorganisationernas samarbetsnämnd, KLYS.

1960 ATP-konflikt med SR. Vem ska betala pensionspengar för frilansare? Strejkvarsel i november 1960. SR till reträtt. De betalar tilläggspensioner för uppdragstagare.

1954: Turnéavdelningen bildas – frilansande skådespelare samlar sig.

1954: TFs erkända sjukförsäkring upphör, allmän sjukförsäkring införs.

1956–57 Avgörande konflikt med privatteatrar i Stockholm. TF vinner konflikten. Anställda får rätt att arbeta utanför teatrar på sin fritid. Teatrar tar inte längre procent av gaget när skådespelarna medverkar i andra produktioner.

Med bland andra Anders Linder, Judith Hollander, Per Sandborgh och Jan Hammarlund.

Lars Edström, idag styrelseordförande för Teateralliansen.

atrnarna. Riksteatern skriker efter mer folk, berättar Stig Ekstam, då turnéledare på Riksteatern.

FÖRBUNDET GÅR NU I BRÄSCHEN FÖR FRILANSARNA. Det strider för att arbetsgivarna ska betala sociala avgifter också för korttidsanställda frilansarna och driver krav på att medlemmarna ska få del av upphovsrättsersättningar som en följd av nya och väntade teknikvinningar. Redan på 80-talet tar förbundet också de första stegen mot ett mer jämställt arbetsliv. 1990 görs studier kring jämställdhet ur ett fackligt, personellt men även ur ett konstnärligt perspektiv. Men först ett decennium senare visar förbundet, med hjälp av tung statistik i rapporten "Fan ska vara skådespelare 45+", hur landet ligger. Politisk mark bryts när det statliga betänkandet "Plats på scen" kommer. Nu tvekar ingen längre om att stor ojämlikhet råder både på och bakom scen.

När expansionen på teaterområdet bryts, och dekonstruktionen av länsteatrarna drar igång på 90-talet, undersöker Tomas Bolme, då ordförande för Teaterförbundet och Lars Edström ordförande för Teatrarnas riksförbund, möjligheten att inrätta en tredje anställningsform på teaterns område till följd av att anställningar försvinner.

– 1990 fanns det 700 fast anställda skådespelare på våra institutionsteatrar, idag finns knappt 200 tjänster kvar. Redan på 90-talet hade en stor grupp skådespelare som arbetat ute på teatrarna i sju till tio år, mer eller mindre drabbats av yrkesförbud, berättar Lars Edström.

Tanken är att skapa en tryggare tillvaro för de många etablerade skådespelare som institutionerna haft tillgång till, och samtidigt bidra till en cirkulation på teatrarna. Något man redan på 70-talet bestämmer sig för att bejaka när lagen om anställningskydd anpassas till teaterns område. Men varifrån ska pengarna

tas? Idén är att föra över pengar från arbetsmarknadsdepartementet istället för att låta skådespelare gå på a-kassa. Därmed kan pengarna användas på ett kulturpolitiskt vettigare sätt.

Bolme/Edström hade tur, dagen då de stiger in i departementet. I riksdagen debatteras ändrade regler för LAS. Departementet vill att arbetsmarknadens parter reglerar frågan, men förhandlingarna hade just brutit samman. Nu fick det en chans att ändå visa resultat. Bolme/Edströms förslag faller i god jord, allianserna har fått växa och blivit fler.

– Men vi slåss fortfarande för vår allians. Målet är att den ska motsvara de 500 skådespelartjänster som försvann på 90-talet, säger Lars Edström när han, på väg till ett styrelsemöte för Höstsol i Stallet, tillfälligt besöker Teaterförbundet.

Lars Edström ropar "Hej" till förbundets nuvarande ordförande Anna Carlson som hastar iväg genom korridoren. Hon besöker ofta Stockholms dramatiska högskola – en plats där nya generationer av förbundets medlemmar förbereder sig genom multidisciplinära utbildningar och tränas för ett tätare samarbete sinsemellan. De ska frigöra sig från hämmande hierarkier inom filmen och teaterns värld, tränas inför inträdet på arbetsmarknaden, där de ska skapa sina egna arbetstillfällen och samtidigt nå nya höjder i sina yrkesmässiga och konstnärliga uttryck. Kompetensutveckling och vidareutbildning för yrkesverksamma är en av förbundets många uppgifter i framtiden.

– Individerna kan inte lösa dessa frågor på egen hand, det måste lösas genom kollektiva former. I den osäkra värld som är scen- och filmarbetarnas är det Teaterförbundets uppgift att bidra till trygghet, utveckling och gemenskap för de professionella, säger förbundsdirektör Jaan Kolk innan han låser dörren och vandrar ut genom kvarteret där Höstsol numera huserar.

MAGDALENA BOMAN

... 1961 1962 **1963/64** 1967 1969

1960 TF vill inrätta ett utbildningsråd för att se över utbildningsfrågan på teaterområdet. Driver frågan om att studerande får studiemedel.

1961 Utövande konstnärer får rättsligt skydd för sina prestationer enligt upphovsrättslagen.

1962 Teaterns utbildningsråd tillsätts – George Fant blir ordförande.

111-dagars strejk mot SR och SVT – Ett elddop för organisationen. TF kräver höjda löner för frilansare, som följd av att antalet tv-licenser ökat dramatiskt. TCO stödjer beslutet, KLYS ansluter sig. Striden står mellan SR och kulturarbetarna. Strejken blir ekonomiskt och psykologiskt viktig för medlemmarna.

1963 Ministern föreslår en utbyggnad av elevskolor enligt de riktlinjer som Teaterns utbildningsråd föreslagit. Finansieras med medel ur lotterifonden.

1967: Frilanssektionen bildas

1969: TF är med och bildar Teatercentrum. TF är med och bildar även Danscentrum 1971.

Tio röster om fackets roll

Akt har frågat tio personer om vad Teaterförbundet betyder för dem och vilka frågor som är viktiga i framtiden.

ANDREA SVENSSON

Dansare och fackligt aktiv i TFs dansavdelning

"Förbundet är en central plattform för utveckling, framgång och framsteg"

"Vi måste bli bättre på att berätta vad vi gör"

Vilka är de mest angelägna frågorna just nu?

– Att diskutera hur vi ska kunna skapa solidaritet och samarbeta med varandra nu när många av oss frilansar och dessutom konkurrerar med varandra. Många dansare är dessutom osäkra på om de kommer att kunna försörja sig på sitt yrke och tvekar därför att gå med i Teaterförbundet. Vi måste bli bättre på att informera om vad som uträttas från fackligt håll och vara öppna för vad som kan göras bättre. En annan viktig fråga är att vi dansare snart får en lösning på pensionsfrågan.

ANNA CARLSON

Skådespelare och ordförande i Teaterförbundet:

Hur ser du på framtiden för Teaterförbundet?

– På en förändrad arbetsmarknad med hårdare villkor för film- och scenkonstare är det fackliga arbetet viktigare än någonsin. Teaterförbundets dubbla roll som fack- och yrkesorganisation blir allt mer väsentlig. TF fortsätter att vara den självklara rösten oavsett hur du är verksam: som tillsvidareanställd, frilansare med korta anställningar eller som frilansande egenföretagare.

Vilka är dina främsta framtidsvisioner?

– Att alla professionellt yrkesverksamma ska kunna försörja sig inom sitt yrke på heltid. Vi ska inte behöva subventionera verksamheterna genom ta korta jobb med dåliga löner och pressade arbetsvillkor. Ett annat mål är att vi snart ser nya lagliga och enkla alternativ för nedladdning av våra medlemmars verk på internet så att upphovsmännen får sin rättmätiga ersättning.

Vilka är de största utmaningarna för TF?

– Att lyfta fram kulturens roll i samhället är både en vision och en utmaning. Vi ska inte behöva argumentera för vår existens, det ska politikerna göra åt oss. Kulturen ska betraktas som en av grundpelarna i det demokratiska samhället.

Vilka är landvinningarna på kortare sikt?

– En helstatlig filmpolitik där alla som tjänar pengar på film är med och betalar och där huvudsyftet är att stödja konstnärligt inriktad film. Ett annat mål är stabil finansiering av scenkonsten där anslagen inte ständigt urholkas och där den fria scenkonsten fått fördubblade anslag. Att trygghetssystemen anpassas till scenkonstens arbetsmarknad och att pensionsfrågorna för sångare och dansare löses. Dessutom att det etableras en struktur och en finansiering av kompetensutvecklingen, inom scen och film för alla yrkesverksamma, som också kan fungera som mötesplatser under yrkeslivet.

Vad betyder facklig solidaritet för dig?

– Att vi har en gemensam plattform för utveckling, framsteg och framgångar!

1972

1974

1975

1979

1972 Filmarna organiserar sig inom TF.

1972 Artistkatalogen kommer ut för första gången.

1974 TF i fronten för frilansarnas villkor! Stockholms stad vill använda fria grupper, men inte betala sociala avgifter. Strejk på barn-teatersidan, Stockholms stad ger med sig.

1979 TF väljer en jämställd förbundsstyrelse med sju kvinnor och åtta män. Tomas Bolme - ny ordförande - sitter i 27 år.

"Fackligt arbete är ett sätt att driva landet framåt"

SVEN WOLLTER
Skådespelare

Varför är du med i facket?

– När jag började jobba i yrket såg jag det som en merit och något eftersträvänsvärt. Att gå med i facket var ett erkännande av att jag var professionell. Genom åren har jag varit oavbrutet fackligt engagerad. För mig är fackligt arbete mer än kamp för löner och arbetsvillkor. Det är ett sätt att delta i det politiska livet och driva landet framåt.

Vad säger du till en kollega som inte säger sig behöva TF längre?

– Om du går ur facket bara för att det går bra för dig just nu är själva idén förfuskad. Det grundläggande är ju att solidariskt stödja varandra.

Vilka är de viktigaste frågorna just nu?

– Jag skulle vilja att TF blev ännu tydligare i den kulturpolitiska debatten. Konst och kultur är en fråga som rör både den fysiska och mentala hälsan. Det ser jag ofta på nära håll eftersom jag jobbar ideellt inom Alzheimersföreningen. Och det måste få kosta, det är inte vi kulturutövare som ska finansiera kulturen med att vara underbetalda. I alla tider har konsten haft behov av mecenater. Jag anser att det är betydligt bättre att ha svenska folket som mecenat, via skattepengar, än att finansieras av Volvo eller SKF.

"Facket är ett nätverk där vi finns för varandra"

BEATRICE JÄRÅS

Skådespelare, musikalartist, och ledamot i i TFs förbundsstyrelse

Vad kan TF bli bättre på?

– Att kommunicera ut till medlemmarna vad vi faktiskt gör och vad som redan har uppnåtts. Jag tycker exempelvis att Dans, Musik- och TeaterAllianserna, som TF medverkat till är stora framgångar. Och plattformen för kompetensutveckling, Kulturkraft Syd, är fantastiskt. Snart startar en likande verksamhet i Stockholm.

Vad betyder facklig solidaritet för dig?

– Fackliga rättigheter är inga självklarheter utan beror på att det finns människor som kämpat hårt och länge. I ett alltmer individanpassat samhälle, där var och en framställs som sin egen lyckas smed, är det viktigare än någonsin att vi blir många som ställer krav och vill förändra. Jag ser facket som ett sorts nätverk där vi finns till för varandra.

"Med Teaterförbundet i ryggen kan jag koncentrera mig på mitt jobb"

JONAS WESTBOM

Student i avgångsklassen i filmregi på Stockholms dramatiska högskola

Är det viktigt att Teaterförbundet finns?

– Ja, det är självklart att vara med i facket för min del. Ur ett politiskt perspektiv ser jag TF som en viktig aktör när det gäller filmavtal, upphovsrätt och att arbeta mot en underfinansierad kulturpolitik.

– Jag jobbar just nu med min slutfilm "För Sverige i tiden" och jag är glad över att det finns ett fackligt ombud trots att det bara är en skolfilm. Som regissör har jag en chefsposition och det är också en omsorg om medarbetarna att veta att de är med i TF. Det är även trygghet för min egen del eftersom jag då slipper tänka på om avtal och regler följs eller inte. På så sätt får jag möjlighet att helt och fullt koncentrera mig på mitt arbete.

TEXTER AV GERTRUD DAHLBERG

1982 1983

1988

TF bildar kvinnotskott.

1993 1994

1982/83

Privatteatrar och institutionsteatrar kräver att anställda ska tvingas medverka, utan extra ersättning, när teaterföreställningar spelas in på video. Konflikt, de tvingas backa från sitt förslag.

1994

Förbundet omorganiseras, yrkesavdelningar bildas. Jämställdhetsprogram utarbetades till stämman, och frågorna prioriteras.

1988

TF driver igenom rätt till ob-ersättningar på institutionsteatrar.

1993

TFs servicebolag bildas för att ge frilansande egenföretagare bättre stöd.

ALEXANDRA LINDHOLM

Student på skådespelarprogrammet på Stockholms dramatiska högskola samt ordförande i studentkåren:

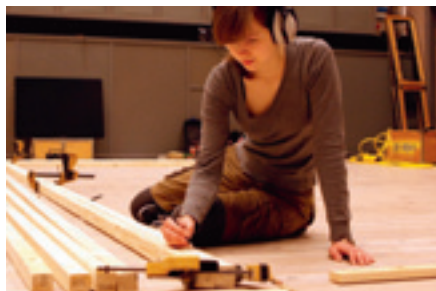
"Med facket är det enklare för unga att bli modiga"

Är det självklart för dig att gå med i Teaterförbundet?

– Absolut! Jag vill själv engagera mig och påverka. Som ung och oerfaren i branschen är det lätt att foga sig och hålla tyst även när du blir orättvist behandlad. Facket gör det enklare att vara modig och våga ta en diskussion. Du är inte lika ensam och känner dig tryggare.

Vad ser du som viktiga fackliga framtidsfrågor?

– Branschen blir alltmer individualistisk och det gäller i allt högre grad att se om sitt eget hus. De strömningarna vill jag arbeta emot. Jag har ju valt ett yrke där vi ofta jobbar tillsammans i ensembler, där vi hänger ihop som en enda sorts organism. Då gäller det att kommunicera, förstå och respektera varandra och dra åt samma håll över yrkesgränserna. Jag tänker mig att det fungerar ungefär likadant med fackligt arbete. En viktig framtidsfråga är att nå ut mer och skapa förståelse för att fackliga rättigheter inte är självklara. De har inte uppnåtts automatiskt. Jag tror inte att alla i min generation är medvetna om det.

"Rätten till ett kreativt arbetsklimat är viktig"

EMMA ÖRN

Student på scenografprogrammet på Stockholms dramatiska högskola:

Kommer du att gå med i TF?

– Jag tror att jag till stor del kommer att jobba i egna projekt där jag inte har en arbetsgivare, och jag har varit osäker på hur mycket facket kan vara till hjälp för oss som vill arbeta på det sättet. Men jag har efter hand insett att förbundet har en stor ideologisk uppgift att fylla genom att synas och höras i den kulturpolitiska debatten. Av den anledningen skulle jag gärna gå med.

Nämn några väsentliga framtidsfrågor.

– Det är viktigt att nya yrkesgrupper, som till exempel ljuddesigners, uppmärksammas och får en plats i förbundet. På sikt hoppas jag att Teaterförbundet inte längre kommer att vara lika strikt indelat i olika yrkeskategorier som nu. För mig är det en fin tanke, även om den kanske är lite utopisk, att vi alla i framtiden är anställda som scenkonstare och jobbar tillsammans över yrkesgränserna. En annan vision är att rätten till ett kreativt arbetsklimat skrivs in i kollektivavtalet. I dag tycks många stora institutioner fungera som teaterfabriker där allt går ut på att producera på löpande band för att ha så höga publik-siffror som möjligt. Men en alltför hög arbetstakt går inte att förena med kreativitet och kvalitet och i den frågan tänker jag mig att Teaterförbundet kan spela en stor och betydelsefull roll.

"TF ska vara en spjutspets för frilansare"

FRIDA RÖHL

Skådespelare, regissör, konstnärlig ledare för Teater Tribunalen och medlem i Teateralliansen:

Vad betyder TF för dig?

– Jag är medlem i Teateralliansen, som ägs gemensamt av Teaterförbundet, Svensk scenkonst och Trygghetsrådet. Det ger mig en grundanställning och en trygghet. Jag slipper att ha kniven på strupen och jag önskar mig liknande allianser åt alla frilansare. I dag är det på tok för få som får möjlighet att vara med.

Vilken är den mest väsentliga framtidsfrågan?

– Många fackförbund hänger inte med i utvecklingen och har inte anpassat sig till en arbetsmarknad med allt färre fast anställda. Jag vill att Teaterförbundet ska fungera som en förebild och en spjutspets för frilansarnas villkor när det gäller att slå vakt om försäkringar, arbetsvillkor och akassan inte bara för fast anställda. TF ska vara banbrytande, innovativt och visa vägen för framtidens moderna fackförbund.

.....1994.....1995.....1997.....**1998**.....2002.....2003.....2004.....

1994 Bolme/Edström utreder nya anställningsformer i form av allianser.

1995 Rättighetsbolaget Tromb bildas.

1997 TF har över 9000 medlemmar. TF kräver att institutionsteatrarnas lönestatistik ska vara könsuppdeld!

TF bryter ny mark för frilansare! Teaterallians bildas. Därefter Dansallians 2006, och Musikallians 2009.

2002: TF antar samlad Diskrimineringspolicy.

2003 Faktureringservice till de som inte vill bli egenföretagare.

2003 TF presenterar utredningen "Fan ska vara skådespelare 45+" som speglar stor ojämställdhet på och bakom teaterscenen. Den visar att tre av 28 teaterchefer är kvinnor.

"Det finns vilja att förändra villkoren i branschen"

THOMAS NILSSON

Platschef och representant i filmavdelningens styrelse

Varför jobbar du fackligt?

– Jag ser det som en nödvändighet i en bransch med hög personalomsättning, många är unga och saknar erfarenhet och kunskap om fackliga villkor. Ibland känns det som vi gått tillbaka 100 år i tiden och kollektivavtalen följs sällan i praktiken. Men jag är ändå optimistisk inför framtiden. Det händer mycket i filmbranschen och det finns en vilja och en kraft att förändra. Dessutom görs det mycket bra svensk film just nu.

"Jag är med tills jag stupar"

KIM ANDERZON

Skådespelare

Varför är du med i facket?

– Det har varit en självklarhet från början, sen slutet av 60-talet. Och det är ännu viktigare i dag när marknadskrafterna hotar att bestämma allt vad vi gör. Jag kommer att arbeta och vara med tills jag stupar, och dör gör jag helst på scenen. Jag hoppas att Teaterförbundet kan verka för en bättre fördelningspolitik. I dag har Sverige en försvarsbudget på 45 miljarder kronor. Varför inte avsätta halva den summan till kulturen i stället?

TEXT AV GERTRUD DAHLBERG

Lag om kollektivavtal

Kollektivavtal mellan fackföreningar och arbetsgivare har ingåtts sedan slutet av 1800-talet. Men 1928 infördes lagen om kollektivavtal. Arbetsgivarna ivrade för en lagstiftning för att upprätthålla arbetsfreden. Genom kollektivavtalslagen preciserades rättsverkningarna av åtaganden som gjorts genom avtalet. Arbetsdomstolen är en specialdomstol som löser tvister rörande kollektivavtal och andra arbetstvister. Det är endast arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation som kan väcka talan i arbetsdomstolen som enda domstol.

Kollektivavtal

Ett kollektivavtal är ett skriftligt avtal mellan arbetsgivarorganisation eller arbetsgivare och arbetstagarorganisation om anställningsvillkoren under en viss bestämd giltighetsperiod för alla arbetstagare på en viss arbetsplats eller inom ett visst arbetsområde. Det handlar i första hand om löner, arbetstider, sjuklön, semester eller uppsägningstider, men även frågor om arbetstagarnas inflytande på arbetsförhållandena. I princip kan allt som har med förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare regleras i ett kollektivavtal.

Saltsjöbadsavtalet 1936

Under trettio-talet råder en hård tid för arbetare. Många lönesänkningar genomdrivs, arbetare går i strejk och arbetsgivarna svarar med lockouter. Den 14 maj 1931 beordras militären att stoppa ett demonstrationståg i anslutning till en strejk i Ådalen. Fyra demonstranter och en flicka, som var åskådare dödas. I riksdagen diskuteras om strejkrätten ska inskränkas. Svenska arbetsgivarföreningen (SAF) och Landsorganisationen (LO) inleder förhandlingar för att lösa frågor om arbetsfreden. Kort före jul 1936 undertecknas i Saltsjöbaden det så kallade Saltsjöbadsavtalet. En förhandlingsordning upprättas och bestämmelser om strejkrätt vid företag med samhällsviktiga funktioner införs.

Förenings- och förhandlingsrätt 1936

Med 1864 års strafflag avskaffas förbudet mot sammankomster, det blev tillåtet att för arbetare att samlas för överläggningar och möten. Men en arbetsgivare kan fortfarande avskeda en arbetstagare enbart för att han är ansluten till en fackförening. Arbetarna för en hård kamp för erkännande av föreningsrätten. Först 1936 får arbetstagare och arbetsgivare rätt att tillhöra en förening genom lagen om förenings- och förhandlingsrätt.

MBL 1977

1971 såg regeringen över den arbetsrättsliga lagstiftningen för att skapa förutsättningar för arbetstagarinflytande. Fackliga organisationer var kritiska mot arbetsgivarens i princip fria rätt att leda och fördela arbete och att avskeda arbetstagare. I januari 1977 trädde lagen om medbestämmande i arbetslivet (MBL) i kraft. MBL utgår från att arbetsgivaren har kvar sin rätt att besluta om företagsledning och fördelning av arbete, men arbetsgivaren har också skyldighet att ta upp förhandlingar med arbetstagarorganisation innan han fattar beslut om viktigare förändringar.

2005

Frilansare omfattas av avtalspensioner och försäkringar inom alla områden där TF har kollektivavtal.

2006

2006

- Anna Carlson, TFs första kvinnliga ordförande.
- Regeringen utreder jämställdhet inom scenkonsten "Plats på scen".
- Kurs för kvinnliga teaterchefer 05/06.

2009

2009

TF kräver i boken "Tagning eller tystnad" att staten ska ta huvudansvar för svensk filmpolitik, grundad på film lag som innebär att alla som visar, säljer, distribuerar film ska bidra till finansiering.

2010

2011

2012

2012

Kulturkraft – kompetenskraft i Malmö och Göteborg vidgas nu också till Stockholm. Idag är 50 procent av teatercheferna kvinnor.

2011

TF tar fram den första arbetsmiljöundersökningen någonsin av filmområdet.

2004

Omsättningsavtal för Trygghetsrådet TR5 utvecklas till att omfatta också visstidsanställda och stöd till kompetensutveckling. Trappan i Västra Götaland inrättas.

Våga ta plats som frilansare!

I en tid när fasta tjänster är sällsynta har frilanslivet blivit norm – på gott och ont.

Borås Stadsteater har inrättat en särskild stol för frilansarna i det lokala fackliga arbetet för att öka deras inflytande. En omedelbar väg till medbestämmande på teatern. Akt träffar två unga skådespelare som tagit steget in i det fackliga arbetet.

ELIN BORNELL HAR VUNNIT PÅ LOTTERI. I princip är det lika svårt att få fast jobb som skådespelare som att hamna i den där tv-studion för att skrapa hem storkovan. Bara tio procent av de 2300 medlemmarna i Teaterförbundets skådespelaravdelning är permanent knutna till en ensemble.

– Det känns fantastiskt, även om jag har jobbat hårt för min tjänst. Jag gjorde min praktik på Borås Stadsteater och hade två årskontrakt innan teaterchefen lyckades tillsätta en tjänst som var ledig. En fast anställning är inte lika självklar som för 20 år sedan, sammanfattar Elin när Akt träffar henne och kollegan Ylva Olai-son från Borås Stadsteater på lunch. På menyn: grillade mackor och prat om frilansares inflytande.

YLVA HAR NYLIGEN TAGIT ÖVER teaterns så kallade frilansstol efter Elin. Sedan fem år tillbaka finns en garanterad plats för frilansar i den lokala fackstyrelsen. Skådespelaravdelningens ordförande Lars G Svensson, också fastanställd tillika lokalaföreningens ordförande, har varit pådrivande i processen.

– Frilansstolen är viktig för mig och styrelsen, konstaterar Lars G Svensson när Akt ringer upp honom. Vi jobbade länge för att möjliggöra den. Stolen gör att frilansarna får en omedelbar väg till medbestämmande.

Att de ska ha det är självklart. De utgör ju huvuddelen av skådespelarkollektivet. De tillsvidareanställda har blivit en utdöende minoritet.

– Ja, de flesta unga skådespelare frilansar, bekräftar Ylva. Och det kan finnas en frihet i att inte ha långa kontrakt. Men att jag känner så kan bero på att jag ganska nyss slutade skolan, och har

Intensiva repetitioner pågår för Elin Bornell. Snart har Borås Stadsteater premiär för Vilhelm Mobergs "Din stund på jorden".

Malin Arnesson

Frilansstolen viktig. Lars G Svensson, till vänster, betonar att alla skåpelare ska kunna påverka, både praktiskt och konstnärligt.

drivit egna projekt som jag känt lust till och som gått bra.

Ylva är en av krafterna bakom Privatteatern, vars platsspecifika scenkonst är efterfrågad. Hon beskriver energiskt en närmast jobbknarkande tillvaro med parallella projekt, inspirationsresor och administrativt pusslande. Ylva medger att hon personifierar modeordet entreprenöriell, och förmodligen är ovanligt tillfreds med att frilansa.

– Teatervärldens struktur har ju sakta bytt skepnad under årens lopp, säger Ylva. Den har en fot kvar i det trygga 70-talet och den andra i det individualistiska samhället. Idag är det fler krafter som bestämmer. Det är bra för att få upp kreativitet till ytan. Men samtidigt har skådespelaryrket anpassats efter hur samhället ser ut, snarare än av fri vilja.

PÅ TAL OM ANPASSNING, så håller många teatrar förhållnings-sätt till frilansar på att förändras till det bättre. I Borås är ambitionen att jämställa frilansar med fastanställd personal så långt som möjligt. Elin Bornell och Lars G Svensson återkommer till att frilansares närvaro som konstnärligt viktig, och att frilansars inflytande borde vara självklart. Då underlättar en formalisering av det fackliga arbetet.

Frilansstolen på Borås stadsteater har lett till konkreta arbetsmiljöåtgärder och ett ökat fokus på frilansarna i stort.

– Under min tid på stolen har vi pratat väldigt mycket om att ta hand om våra frilansande kollegor, säger Elin Bornell. Det kan gälla små detaljer, som att uppdatera teaterns folder med information om vilka oskrivna regler som gäller. Vi har också arbetat hårt för längre frilanskontrakt. Just nu finns det inga riktigt långa.

– I och med frilansstolens införande så har frilansarnas situation fått mer fokus på Borås stadsteater, säger Lars G Svensson. Det måste naturligtvis vara en balans mellan frilans och tillsvidareanställd, det är den fasta ensemblen som är kärnan i verksamheten. Men det handlar om samverkan, snarare än anpassning. Vad gäller långa kontrakt så har vi tidigare haft anställningsavtal på upp till fem år. Frilansstolen har inte haft avgörande betydelse i just denna fråga. Det är snarare den lokala samverkansgruppen som har drivit frågan om att frilansare ska ha längre kontrakt. Den gruppen består av tre representanter från lokala fackstyrelsen, som samverkar med teaterchefen. Så visst drivs frågan om långtidskontrakt av facket.

Vad gäller frilansars konstnärliga inflytande via facket ser Elin Bornell inte att man fått ökad påverkan på de konstnärliga beslu-

Samma spegel, olika kontrakt. Elin Bornell till höger har en färsk tillsvidareanställning på Borås stadsteater. Ylva Olaison tar över frilansstolen.

ten. Hon konstaterar att ingen frilansare sitter i det konstnärliga rådet på Borås stadsteater just nu, även om man är välkommen på rådets möten. Lars G Svensson delar inte Elins bild helt:

– Ett starkt lokalt fack har inflytande och påverkar den konstnärliga utvecklingen vid respektive teater. Indirekt ger frilansstolen ett konstnärligt inflytande. Vidare kan alla anställda delta i det konstnärliga rådets möten. Mötestiden ligger på arbetstid – just för att de ska vara tillgängliga för alla anställda. Sedan finns det, av arbetstagarna, valda representanter som tar ett mer fullödigt ansvar.

Trots att det finns en stor medvetenhet och ambition kring om frilansares situation, så medger Ylva Olaison att det kan vara svårt att stå på sig i alla lägen. Hon har ibland varit för ”snäll”. Tanken på förnyat förtroende har funnits i bakhuvudet:

– Det där är klurigt. Min ambition är att stå upp för vad jag tycker och inte vara för mycket till lags. Samtidigt är det ju svårt att helt ignorera vissa rådande normer och maktstrukturer. Man är ju hela tiden medveten om sin egen position och arbetsgivarens.

Elin Bornell bekräftar bilden av frilansen som lite för ängslig i arbetslivet:

– Jag känner igen det där, också hos mig själv när jag var frilans. Nu när jag är fast är jag inte lika noga med hur jag lägger fram mina argument. Och då är Borås stadsteater en öppen arbetsplats! Om det händer något så tror jag att det är mycket svårare att säga till.

Är frilansstolen till hjälp i sådana lägen?

– Det kan jag inte svara säkert på. Jag tror det handlar mer om att hela frilansstillvaron innebär ett slags beroendeställning.

Vilket råd ger du till Ylva, din efterträdare?

– Mitt råd är att våga ta plats med frilansarnas frågor i fackstyrelsen. Det kan bli väldigt mycket fokus på frågor rörande de fasta anställda.

Med krympande ensembler i ett samhälle där fasta anställningar generellt tenderar att ersättas av vikariat och F-skattsedlar finner sig frågor om framtidens svenska teaterlandskap i stort. Ylva Olaison noterar att det främst är en äldre generation som är anställd, och frågar sig retoriskt hur det blir med tillsättningen av dessa tjänster om tio, femton år. Självt anar hon att det som pågår är en strukturell ombildning av en yrkeskårs villkor, där vi kommer att få se ”helt nya modeller”.

LIV LANDELL

Elin Bornell: född 1983

Utbildad vid Vendelsbergs folkhögskola och Scenskolan i Göteborg. Fast anställd skådespelare vid Borås stadsteater. Elin har tills nyligen innehåft frilansstolen i den lokala fackstyrelsen.

Ylva Olaison: född 1985

Utbildad vid Kulturama och Scenskolan i Göteborg. Tidsbegränsat anställd skådespelare vid Borås stadsteater. Ylva är nyutträd på frilansstolen i den lokala fackstyrelsen.

Kulturpolitiskt intressanta

Regeringen pekar ut tre teatrar och ett arrangörsnätverk inom dansområdet som "aktörer av kulturpolitiskt intresse".

Dessa, tillsammans med fem aktörer inom musikområdet, delar på drygt 21,4 miljoner kronor. Dansnät Sverige får ökat stöd och beviljas 2,4 miljoner kronor, medan Unga Klara, Orienteatern och Strindbergs Intima Teater får sammanlagt drygt åtta miljoner kronor i verksamhetsbidrag. På musikområdet ger Kulturrådet totalt elva miljoner i stöd till Vadstena Akademien, Kungliga Musikaliska Akademien, Ulriksdals Slottsteater, Eric Ericsons Kammarkör och Eric Sahlström Institutet.

Ljusare arbetsmarknad

Statistik från Arbetsförmedlingen Kultur Media visar att fler arbetssökande inom kultur och media fick arbete 2011 än året innan. I december 2011 minskade antalet inskrivna med 600 personer till 9 300 personer. Totalt var vid årsskiftet 3 200 personer arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd, vilket är tolv procent färre än 2010.

– Arbetslösheten har det senaste året gått ned också för grupper som har det svårare på arbetsmarknaden, som utrikes födda och personer över 50 år, säger chefen för Arbetsförmedlingen Kultur Media Birgitta Johansson.

Operachef går i protest

Det Kongelige Teater i Köpenhamn har ett sparbeting på 97 miljoner danska kronor, och nyligen sparkades ett 80-tal personer. Det innebär färre produktioner av såväl opera och teater som balett och resulterade i sin tur i att operachefen Keith Warner vid ett stormöte sa upp sig, skriver Svenska Dagbladet. Warner beskrev de nuvarande budgetnedskärningarna som förödande och att han därmed inte kan realisera sina drömmar för kompaniet. Efter Warners avgång meddelade även den till nästa sommar redan rekryterade musikaliske ledaren till institutionen att han inte längre står till förfogande.

Riks redovisar dåligt

Revisionsfirman Ernst & Youngs visar i en rapport beställd av Riksteatern att institutionen brister i de statliga redovisningskraven. Hela 60 procent av det statliga anslaget redovisas inte hur det har använts. Bara 116 miljoner av det totala anslaget på en kvarts miljard redovisas.

"Kokvinnorna" är den mest sedda dokumentärfilmen sedan 1970-talet.

Biobesöken ökade 2011

Filminstitutets biostatistik för 2011 visar totalt drygt 16,4 miljoner biobesök i Sverige – en ökning med 3,7 procent jämfört med året innan. Svensk film svarar för nästan 20 procent av besöken. "Jägarna 2" gick bäst med drygt 536 000 besök.

Fem svenska filmer hade fler än 250 000 besökare. Flest besök av alla hade "Harry Potter och dödsrelikerna, del 2", 869 490 personer såg den.

Svensk dokumentärfilm visar också höga publiksiffror. "Kokvinnorna" är med drygt 47 000 besök den mest sedda dokumentärfilmen sedan 1970-talet. Av premiärsatta svenska spelfilmer hade 30 procent kvinnlig regi, 38 procent kvinnlig manusförfattare och 28 procent kvinnlig producent.

Tre teaterkvinnor får pris

Barn och ungdomspriset gick till Martina Montelius för "Mira går genom rummet".

Svenska Teaterkritikers förening har tilldelat sina priser för 2011 till tre kvinnor rapporterar nättidskriften för scenkonst Nummer.se. För sin uppsättning av "I sista minuten" fick Carin Mannheimer tillsammans med sin ensemble vid Göteborgs stadsteater Teaterpriset. Barn- och ungdomsteaterpriset gick till Martina Montelius för "Mira går genom rummet" på Dramaten. Och Helena Franzén fick motta Danspriset för att hon enligt juryn "under mer än två decennier har utforskat och koncentrerat sitt koreografiska uttryck". Svenska Teaterkritikers förening har delat ut teaterpriser till scenkonstens utövare sedan 1956.

12 procent till kultursponsring

Svenska företag satsar ungefär 5,3 miljarder kronor på sponsring varje år rapporterar Handelsbankens interntteve Studio 12. Av de pengarna går runt tolv procent till kultursponsring. Tv-kanalen berättar också att trenden nu går mot en ny form av sponsring med fokus på samarbete istället för att investera rena pengar.

Dubbelt Nilssonstipendium

Ivonne Fuchs och Daniel Frank får 2012 års Birgit Nilsson-stipendier. Stipendiet som firar 40 år delas ut lördagen den 19 maj på Malmö Operas stora scen.

Årets Birgit Nilsson-stipendiater är den tyska mezzosopranen Ivonne Fuchs och Daniel Frank, tenor från Sverige. Birgit Nilsson-stipendiet instiftades 1972 till minne av Birgit Nilssons sånglärare Ragnar Blennow från Åstorp.

Större men smalare publik

2011 slog Stockholms stadsteater återigen publikrekord med en halv miljon besök. Men samtidigt som publiksiffran fortsätter att växa minskar den publika mångfalden skriver tidningen ETC. Publiken är inte nu bara kvinnodominerad utan behärskas av högskoleutbildade och höginkomsttagare. Om hur man ska ändra på den utvecklingen säger teaterns chef Benny Fredriksson:

– För mig handlar det om vilka historier vi sätter upp på scenen, och hur man rollsätter en pjäs. I "Lycka" bryter vi mot det traditionella både när det gäller kön, sexualitet och etnicitet i rollsättningen.

Ny Stockholmsscen

Orienteatern har öppnat en Lilla scenen under teaterns nuvarande gradäng i stora verkstadsrummet. Lilla scenen kommer under våren att presentera liveanimerad science fiction-dockfilm, klubb med 15-mannaorkester, performanceföreställningar, installationer, konserter och en konsertteaterföreställning i Las Vegas-tappning skriver teatern i ett pressmeddelande.

– En scen för fria viljor, experiment och intima möten, säger initiativtagaren tillika teaterchefen och konstnärlige ledaren Lars Rudolffson.

"TF kan spela en aktiv roll i konstnärlig forskning"

FACKLIGT ARBETE ÄR EN fantastisk skola. Under knappt tio år arbetade jag som förtroendevald i Teaterförbundet. Jag var i olika perioder medlem i skådespelaravdelningens styrelse, förbundsstyrelsen och det verkställande utskottet.

Jag lärde mig att se på dilemman ur flera olika perspektiv och tränades i att lösa problem och konflikter. Frågan om hur medlemmarnas intressen bäst skulle hanteras var sällan enkel och det krävdes därför såväl omdöme som tålamod från oss förtroendevalda för att kunna nå framgång i arbetet. Ibland lyckades vi, ibland inte.

Under hela 2000-talet arbetade jag i ledande och undervisande position på Teaterhögskolan i Stockholm. Jag avslutade mitt arbete som rektor för drygt ett år sedan i samband med fusionen mellan Teaterhögskolan och DI som resulterade i den nya Stockholms dramatiska högskola.

Ska jag försöka identifiera Teaterförbundets framtida utmaningar så är det en fråga som omedelbart anmäler sig – den konstnärliga forskningen.

I det fackliga arbetet ingår att skapa

goda villkor för Teaterförbundets medlemmar. Det jobbet måste också kopplas till arbetet att skapa goda villkor för konstnärlig utveckling. Teaterförbundets trovärdighet vilar på hur väl man lyckas balansera dessa två perspektiv – dels kollektiva lösningar för alla medlemmarnas bästa, dels respekt för den enskilde medlemmens behov av, och lust till, att uttrycka sig konstnärligt i relation till en publik.

MED DETTA I ÅTANKE tittar jag på den "jungfruliga mark" som har kommit att benämnas konstnärlig forskning. Jag ska inte, på detta begränsade utrymme, försöka definiera vad konstnärlig forskning är och kan vara. Jag kan bara kort konstatera att det finns många olika åsikter om detta.

Den konstnärliga forskningen får inte bli en intern angelägenhet för högskolorna. Jag känner en viss oro över att konstnärlig forskning ska bli en isolerad cell där egna kvalitetsbegrepp och normer skapas och som inte relaterar till de professionella konstnärernas, de konstnärliga institutionernas och organisationernas angelägen-

heter och verklighet.

Ska forskningen bli trovärdig och bidra till den konstnärliga utvecklingen, måste den springa ur de dilemman som gör sig gällande i det professionella konstnärliga arbetet.

Då krävs det att organisationer och institutioner blir aktiva i forskningsfrågan och möter företrädarna för högskolorna på ett organiserat och konstruktivt sätt. Det konstnärliga områdets mest angelägna forskningsfrågor ska kunna diskuteras och formuleras med ömsesidig respekt för varandras olika positioner och uppdrag. Hur dessa frågor sedan bäst besvaras blir såklart en fråga för de som ska forska.

Kanske är det dags att diskutera hur ett forskningsråd med bred representation skulle kunna skapas och verka. Här kan Teaterförbundet spela en konstruktiv roll som på sikt också gynnar dess medlemmar.

OLLE JANSSON, SKÅDESPELARE.

Nyhet för dig som tidigare var medlem i Teaterverksammas a-kassa

Du som tidigare har varit medlem i Teaterverksammas a-kassa är nu medlem i Unionens A-kassa eftersom ditt medlemskap har flyttats över dit från den 1 januari 2012.

Det innebär att:

- ✓ du fortfarande är med i en a-kassa med kompetens att utreda konstnärligt arbete.
- ✓ din medlemsavgift till a-kassan kommer att sänkas till 140 kronor per månad.
- ✓ din medlemsavgift kommer att faktureras varje månad. På fakturan står det belopp som du ska betala till bankgirokontonummer 5642-8568.
- ✓ om du har haft autogiro för medlemsavgiften så gäller det fortfarande.
- ✓ om du använder Internetkassan så kan du använda samma lösenord som tidigare.
- ✓ om du får arbetslöshetsersättning skickar du dina kassakort som vanligt, till den förtryckta adressen eller via Internetkassan.
- ✓ om du är medlem i Teaterförbundet eller SYMF så påverkas inte det medlemskapet av a-kassornas sammanslagning.

Så här kontaktar du oss:

Ring oss på 0770- 77 77 88. För att komma till Kultursektionen väljer du knappval 4 måndag till fredag 9.00-11.00. För övriga frågor har vi öppet måndag till fredag 9.00-12.00 och 13.00-15.00

Vi tar emot besök i Stockholm, tisdagar och torsdagar 9-12 och 13-15 och i Malmö, onsdagar 9-11 och 13-15.

Handlingar skickar du till:

Unionens A-kassa, Box 701, 101 33 Stockholm

Kassakort skickar du till:

Förtryckt adress på kassakortet eller via Internetkassan

Information om arbetslöshetsförsäkringen finns på vår webbplats, unionensakassa.se. Där kan du även skicka frågor till oss via e-post eller via Internetkassan.

UNIONEN
A-KASSAN

"Egenföretagare ska ha rätt till trygghet"

Det tog lite tid innan Viktoria Dalborg vågade tacka ja till det fackliga uppdraget för Teaterförbundet. Men hennes tro på solidaritet visade vägen. Sedan i höstas sitter hon i styrelsen och ämnar sätta frilansarnas verklighet på agendan.

VIKTORIA DALBORG ÄR ORDENTLIGT påpälsad och beställer sin latte "extra varm" som för att uppbåda ett maximalt motstånd mot den sista kvarvarande februarikylan. Hon är nyss hemkommen från en semestervecka i Marocko och har avstyrt en intervju hemma hos sig. Lägenheten ska vara oupppackad och för stökig för en utomstående insyn.

– Jag tror att jag bara varit hemma i Stockholm 20 dagar sedan juli. Det var skönt att få lite semester, släppa på prestationskraven och sätta saker på paus, säger hon och berättar lyriskt om en häst-ritt längs stranden och marknadsbesök.

En veckas lugn, men sedan alltför snabbt tillbaka in i jobbverklighet med mejlskördar, logistik och pressbildsplåtning att ta hand om. Tillvaron för nycirkusartisten Viktoria Dalborg är typisk för den nutida kulturarbetaren. Konkurrens och otrygga anställningar kräver tjockt skinn och multikompetens. Viktoria, som var en av initiativtagarna till uppskattade nattvarietén Salong Giraff på Orienteatern, delar idag sin tid mellan produktions- och regionsvaret för två kommande cirkusföreställningar. Samtidigt undervisar hon på cirkusgymnasiet i Alby och tar eventuppdrag. Sedan hösten sitter hon alltså i Teaterförbundets styrelse.

– Regissören Stefan Moberg ringde mig med frågan. Jag blev smickrad för det är ett hedervärt och viktigt uppdrag men jag visste inte om jag skulle klara det, berättar hon.

Efter en hel del funderande så tackade hon ja. Ödmjukt förklarar hon att det kändes som att hon "kunde vara" rätt person. Hon är redan väl förankrad i branschen genom styrelseuppdrag för Danstidningen och branschorganisationen Manegen. Hon insåg också att det saknades någon som representerade den rörliga scenkonsten i förbundsstyrelsen, samtidigt som cirkusgenren fått ett allt större genomslag i Sverige.

– Yrket är hårt. Skaderisken är stor och en hel del pensioneras vid 40-årsåldern, exempelvis de som håller på med explosiv akrobatik. Precis som i övriga kultursektorn tvingas allt fler att bli ofrivilliga egenföretagare.

Arbetsmarknaden för kulturarbetare ser annorlunda ut än den gjorde för tio år sedan. Och många upplever att förbunden inte har lösningen på deras problem. Har facket hängt med i utvecklingen?

– Det är en jättesvår fråga. Men jag tror inte att facket har spelat ut sin roll. Jag tror fortfarande på solidaritet. Det är viktigare än någonsin att informera om de fria aktörernas situation och jobba för gemensamma rättigheter. Alla medlemmar inklusive egenföretagarna ska ha rätt till löner och trygga arbetsvillkor som är konkurrenskraftiga med arbetsmarknaden.

Viktoria påpekar flera gånger att hon känner sig osäker när

hon pratar om fackliga frågor. Hon är fortfarande novis och har hittills ägnat tiden i styrelsen åt att ta in information och lära sig processen. Men så fort jag frågar om hennes konstnärliga verksamhet så skiner hon upp.

– Jag har alltid haft en stark vilja att uttrycka mig. Jag inser att jag trivs i kollektiva processer.

Hon berättar om hur kärleken till Suzanne Ostens filmer fick in henne på teaterbanan och att det var när hennes "eviga parhäst" Stina Oscarson fick henne att lära sig lindans i föreställningen Cirkus med Edith som hon verkligen hittade sitt fysiska scenuttryck.

– Det var en aha-upplevelse. Helt plötsligt begrep jag allting. Under teaterutbildningen hade jag alltid för mycket energi. Cirkusen gav mig ett sätt att kanalisera den.

Om du får drömma fritt – vilken är den största landvinningen för Teaterförbundet om så där tio år?

– Det är fackets uppgift att arbeta för att påverka anslagen för kulturbudgeten och drömmen vore att vi lyckas bromsa utvecklingen av en alltmer tillväxtstyrd kulturarbetsmarknad. Jag hoppas att kulturarbetare i framtiden ska få mer tid till sitt konstnärliga arbete istället för att tvingas vara sin egen producent, marknadsförare och ekonomiavdelning...

MIRJAM JOHANSSON

Viktoria Dalborg

Född: 1973 i Alingsås.

Bor: Hornstull i Stockholm.

Utbildning: Avdelningen för Dramatik vid Göteborgs universitet. The Commedia School i Köpenhamn, Scenstudio i Stockholm och Autopiloterna/Cirkus Cirkör.

Uppträtt på: Riksteatern, Göteborgs stadsteater, Betty Nansen Teatern i Köpenhamn, Stockholms stadsteater, Regionteatern i Blekinge Kronoberg och Orienteatern i Stockholm.

Familj: Mamma Solveig och systrarna Christina och Cecilia.

Blir glad av: Vänner, oväntade möten, cirkus, hästar och naturupplevelser.

Drömjobb: Cirkusregissör. (Trots att jag regisserat flera egna föreställningar ser jag mig själv fortfarande vara under utbildning.)

När hon inte arbetar: Tränar, umgås med vänner. Läser och ser mycket film. Riktig avkoppling är ridturen på systemens hästgård utanför Östersund.

Teaterprojekt om utsatta romer i Ungern

Vid ett seminarium på Dramaten den 27 mars – på Världsteaterdagen – är Ungern i fokus. Ett land där regeringen byter ut teaterchefer, yttrandefriheten stryps och demokratiska radiokanaler stängs. Det extremnationalistiska partiet Jobbik får allt större inflytande över politiken – romer och homosexuella förföljs. Den svenska regissören Judit Benedek berättar om sitt mångåriga teaterarbete i landet.

DET POSITIVA ÄR ATT FLER TEATRAR öppnat sig för att skildra barns och ungas verklighet på scen, och att ungerska dramatiker börjar intressera sig för att skriva om den. Det negativa är att samhällsklimatet har hårdnat. Inte minst för Ungerns kulturarbetare.

Så sammanfattar Judit Benedek skillnaden mellan 2012 och Ungern av år 2004. Det året regisserade hon sin första teateruppsättning i landet: "Alkohålet" av Christina Gottfridsson. Plats var Teater Kolibri, en statligt finansierad barn- och ungdomsteater i Budapest med János Novák som konstnärlig ledare.

– I Ungern dominerade sagor och musikalerna. Att utgå från barnets verklighet och gestalta hur det är när mamma är alkoholist väckte en enorm debatt, säger Judit Benedek.

Idag – två politiska val och ett regimskifte från vänster till höger senare – kan Irena Kraus, Anders Duus, Isa Schöier och Robert Jelinek läggas till dramatikererna hon i egen regi introducerat för en ung, ungersk publik. Gemensam nämnare för de valda verken är att de konsekvent utgår från barnets perspektiv, aldrig väjer för "svåra" frågor och alltid har plats för värme och humor. Efter föreställningarna följer publiksamtal, ledda av en professionell dramapedagog.

– Det är nödvändigt. Barnen tar till sig frågorna mer direkt. Vuxna känner större rädsla för att lägga frågeställningarna på bordet.

DET GÄLLER INTE MINST FRÅGORNA om rasism och diskriminering som aktualiseras i det just nu pågående projektet SOS-Romer, ett Benedek-initierat samarbete mellan Teater Kolibri och svenska Teater De Vill som förlänade henne Stig Dagermanpriset 2011. Projektets upprinnelse är romernas alltmer utsatta situation. Dess övergripande syfte: attitydförändring.

– Ungern har 400 000 romer. Rättshaverister har skjutit prick mot dem och bränt ned deras hus. En borgmästare påstod offentligt att romska kvinnor slår med gummihammare på sina gravida

magar för att kunna föda handikappade barn så de kan få bidrag – klart att jag reagerar.

Dessa och andra verkliga händelser har omtolkats för att bilda fond för uppsättningen Europai Történet, en kärlekshistoria mellan en rom och en icke rom. Att pjäsen är sprängstoff bekräftas inte bara av att Judit Benedek (nu senast i januari, när hon var i Ungern) anklagats för att "sprida lögn" från scen. Föreställningen kan inte heller gästspela i Szendrölád, byn där barn och unga i dialog med pjäsförfattaren diskuterat fram pjäsens innehåll.

Ensemblen vågar av säkerhetsskäl inte ta sig till byn. Men i maj planerar byn att komma till teatern.

LENA FROM

Judit Benedek

Aktuell: På den ungerska teaterrepertoaren med pjäserna "Flyktbilen" (Boni és Klájd kerekét old; Anders Duus), "En Europeisk historia" (Európai Történet; Robert Jelinek) och "Läppstift för odöda" (Rúzs; Isa Schöier) samt på ett seminarium om teatern i Ungern med Juli Váradi, programledare på Klúbrádio och Lázlo Upor, dramatiker och dramaturg, på Dramaten 27 mars.

Väntar härnäst: Ett dokumentärfilmsprojekt om romska kvinnors erfarenhet av att leva med och bryta mot den egna kulturen i Ungern respektive Sverige.

Snart är det dags!

23 - 26 MAJ I LUND

Har du råd att inte vara där?

www.bibu.se

SCENONSTERNAL FÖR BARN OCH UNGA
bibu.se

Michael Melansen

Vi söker en Producent

för anställning inom produktionsavdelningen

Som producent är Du projektledare för ett antal produktioner, projekt och arrangemang under ett spelår varav flera kan löpa parallellt. I rollen ingår att se till att teaterns konstnärliga ambitioner kan förverkligas inom ramen för de resurser som finns tillgängliga. Du har ett betydande ansvar för ekonomi, administration och planering inom dina produktioner och/eller tilldelad scen.

Vi söker dig som har flerårig erfarenhet som producent från scenkonstområdet. Du har utbildning motsvarande Stockholms Dramatiska högskolas teaterproduktionsutbildning (120 p) eller motsvarande kunskaper förvärvade på annat sätt.

Du är initiativrik, drivande och kan leda projekt. En prestigelös inställning, förmåga att skapa struktur och arbetsglädje är viktiga egenskaper för denna tjänst.

Tillträde sker den 1 augusti 2012 eller enligt överenskommelse. Tjänsten är en tillsvidare- anställning på heltid. Vi tillämpar provanställning och har kollektivavtal. Frågor besvaras av produktionschef Helena Åsberg och personalhandläggare Charlotta Bäckström. Facklig företrädare för Teaterförbundet är Kjäll Åkerblom. Samtliga nås på tel 08-665 61 00.

Dramaten vill ta tillvara de kvaliteter som en jämn könsfördelning samt etnisk och kulturell mångfald tillför verksamheten.

Ansökningshandlingar skall vara Dramaten tillhanda senast den 26 mars 2012. Arbetsprover undanbedes. Kortfattad ansökan med meritförteckning och minst två referenser skickas till:

Kungliga Dramatiska Teatern
Att: Heléne Braconier Box 5037,
102 41 STOCKHOLM

DRAMATEN

STIPENDIER TILL BIBU

Vill du delta i Bibu i Lund den 23-26 maj?

Teaterförbundet delar ut 20 stipendier à 2 500 kr för deltagande i Bibu, en festival med scenkonst för barn och unga i fokus. Stipendiet kan sökas av dig som är aktiv medlem i Teaterförbundet, och inte kan finansiera ditt deltagande på annat vis.

Vill du söka stipendiet?

Mejla rigmor.oldmark@teaterforbundet.se
Skriv "Bibu" i ärenderaden.

Först till kvarn gäller!

Du kan få besked om du får stipendiet eller inte innan du anmäler dig till festivalen, men stipendiet delas ut först efter att du har anmält dig. Glöm inte att ta en kopia på anmälan till oss!

Teaterförbundet
/ för scen och film

LENA JOSEFSSON & KOMPANI RAANDE-VO

PRESENTERAR

RISKZON III "this is not Disneyland"

Mask: My Walther Foto: Martin Skoog

Nytt verk i koreografi av Lena Josefsson till nyskriven musik av Magnus Larsson, sång Karima Nait. På scen: danskonstnärer från Afrika, Asien och Europa.

URPREMIÄR onsdag 18 april kl. 19.00

fredag 20 april kl. 19.00

lördag 21 april kl. 18.00

söndag 22 april kl. 16.00

tisdag 24 april kl. 19.00

onsdag 25 april kl. 19.00

Spelas på **dansplats Raande-Vo**

Rudbecksgatan 38 Örebro

Biljetter och mer information

www.raandevo.se

Gertrud skapar opinion med d

När Gertrud Larsson var 14 år arresterades hon som trädkramare i Bohuslän. Hon var miljöaktivist. Idag skriver hon förvaltningskomedier, en egenuppfunnen genre. Med hjälp av pennan vill Gertrud Larsson förändra världen.

Dan Hansson 5v0/Scannpix

JUST NU ÄR GERTRUD LARSSON aktuell med den slutsålda föreställningen "Den flygande handläggaren" på Uppsala stadsteater. Den berättar om Försäkringskassans stora omorganisation mellan 2005 och 2008, och om hur en av handläggarna får nog och blir en hämnande superhjälte.

– För mig är det här en protestpjäs mot en idiotisk samhällsutveckling. Jag retar mig oerhört på konsultspråket som inte betyder någonting och jag tycker det är hemskt att verksamhet med människor alltmer liknar fabriker, där man "producerar ärenden".

På senare tid har Gertrud Larsson skrivit manus och satt upp föreställningar som framför allt handlar om myndighetsutövning och om hur det är att arbeta på de riktigt stora arbetsplatserna i

Sverige. Hon har avverkat värden ("Avd 305"), Migrationsverket ("Asylshopping") och nu Försäkringskassan ("Den flygande handläggaren").

– De vanligaste yrkena på teaterscenen är konstnärer, skådespelare och författare, vilket egentligen motsvarar en väldigt liten del av befolkningen. Däremot finns det oerhört många som jobbar inom statlig förvaltning, säger Gertrud Larsson över en kopp ingefärste på ett söderkafé en iskall fredagseftermiddag.

Ute snöar det och Gertrud med sambo och liten dotter har legat nedbäddade i influensa liksom halva världen den senaste veckan. Precis innan hon blev sjuk hann hon åtminstone se sin egen premiär på Uppsala stadsteater.

ramatik

Cecilia Nilsson i rollen som den flygande handläggaren.

Linus Meyer

Mathias Olsson i rollen som Göran Persson och Claes Ljungmark i rollen som Curt Malmberg i "Den flygande handläggaren".

Också jag har varit där, och hört publikens reaktioner på förändringstermer jag aldrig tidigare hört talas om. Det är uppenbart att en stor del är tjänstemän från Försäkringskassan, som för första gången får sin egen traumatiska upplevelse gestaltad på scenen. Det är snabbt, parodiskt och helt byggt på verkligheten. Skratten är många och med en elak biton, cheferna framställs inte i något försonande ljus.

– Förhoppningsvis kan det bli lite som en katharsis för handläggarna på Försäkringskassan, säger Gertrud Larsson.

Utan att vara det minsta spekulativ kan man slå fast att Gertrud Larssons teman hör till en minoritetsgenre inom teatern, där relationer är stora och eviga teman.

HENNES TYDLIGA UNDERIFRÅNPERSPEKTIV och uttalade budskap om förändring, verkar snarare besläktade med 70-talets plakatteater än med de odödliga klassikerna.

– Tja, plakatteatern var kanske lite övertydligare än vad jag är, jag vill inte skriva folk på näsan och vara partipolitisk. Men samtidigt skulle nog min förra pjäs, "Avd 305", ha fungerat också på 70-talet. Vi gjorde den väldigt enkel för att kunna sätta upp den direkt på arbetsplatsen.

Dina budskap är centrala i berättelserna, men hur funderar du omkring de konstnärliga aspekterna?

– Efter researchen är det som att lägga pussel, det brukar gå ganska snabbt att skriva. Men om jag inte regisserar själv så tänker jag inte så mycket på den sceniska gestaltningen. Jag ser det likasom inte framför mig, jag hör framför allt vad karaktärerna säger.

Jag skulle aldrig kunna skriva prosa, för jag tycker bara att det är roligt med dialog. Jag är nog lite gammeldags, jag vill ha en story – inte tillståndsdramatik.

De flesta av Gertrud Larssons dramer har haft mycket komik i sig, även om de behandlar allvarliga ämnen. För femton år sedan bildade hon och Åsa Asptjärn komikerduon "Åsa&Gertrud", som sedan dess skrivit och framfört humor och satir på scen, i radio och teve. Gertrud Larsson är också utbildad journalist och har gjort en dokumentär för Sveriges Radio.

Det angreppssättet använder hon sig av också som dramatiker. Ofta börjar det med nyfikenhet på ett ämne, för att sedan gå vidare till intensiv research, intervjuer, läsning av rapporter, utredningar, bloggar och "visioner". Inte sällan leder det till frustration och ilska.

FÖR GERTRUD LARSSON HANDLAR dramatik helt enkelt om att fördjupa sig i nya delar av samhällskroppen, att göra nya upptäckter, att snoka reda på missförhållanden och att visa upp dem för andra. Det handlar väldigt lite om att sitta på kammaren och hitta på.

"Den flygande handläggaren" har autentiska förlagor i tjänstemän som delat med sig av sina upplevelser och analyser av vad som faktiskt skett på deras arbetsplats. Hur synen på "de försäkrade" har förändrats i takt med att de döpts om till "kunder" och om hur det blir när man centraliserar verksamhet och därmed inte har någon möjlighet att till exempel göra arbetsplatsbesök.

Liksom i "Asylshopping" och "Avd 305" är det just arbetsmil-

Linus Meyer

Anna Carlson i rollen som produktionsdirektör för Försäkringskassan Maivor Isaksson.

jön och arbetsförhållandena som står i fokus. Gertrud Larsson vill gjuta mod i de anställda, få dem att ifrågasätta och sätta igång debatt.

På så sätt ligger hennes arbete nära det fackliga området.

Hur ser du på fackets arbete, identifierar du dig med det?

– Hmm... Det finns många frågor som jag tycker att facket borde driva, framför allt sådana som rör dem som inte är anslutna. Som hur papperslösa utnyttjas och hur bemanningsföretagen fungerar. Villkoren är sämre än de varit på länge.

– Samtidigt tycker jag att det är absurt att SKTF byter namn till Vision. Vad är det? Det är ett sådant där konsultbegrepp som inte betyder någonting.

GERTRUD LARSSON TAR EN tugga av sin smörgås, rättar till sina glasögon, och fortsätter:

– De här problemen finns ju överallt, också inom teatervärlden. Hur länge kommer vi att prata om publik? Snart heter det väl kunder.

Just det urholkade språket och värdeord som betyder noll och ingenting har centrala funktioner i Gertrud Larssons samhällssatirer. Ett återkommande begrepp hos Försäkringskassan är "Lean", en arbetsmetodik som utvecklats i Toyotas japanska bilfabriker och som handlar om att uppnå största möjliga effektivitet.

– Generaldirektören Dan Eliasson är helt Lean-frälst och anställda får gå dyra Lean-kurser där man får lära sig att bygga "Lean-tempel". Man kastar massa pengar på strunt! Det kanske är ett bra tips till arbetslösa skådespelare förresten: satsa på att bli

Lean-konsulter, säger Gertrud Larsson och sätter på sig mössan med arga rörelser.

Nästa gång kan det vara Socialstyrelsen som ligger på lut för manusskrivandet, den arbetsplatsen tycker hon verkar "våldigt rolig". Eller kanske Arbetsförmedlingen. Ägnar man sig åt förvaltningskomedier är möjligheterna oändliga.

JOSEFIN OLEVIK

Gertrud Larsson

Ålder: 39 år.

Bor: Södermalm.

Familj: Sambo och 1,5 årig dotter.

Aktuell: Med "Den flygande handläggaren" på Uppsala Stadsteater. Slutsåld redan innan premiär. Flera föreställningar flyttade till Stora scenen och slutsåld igen.

Föreställning som inspirerat: "Ingvar! En musikalisk möbelsaga" på Malmö stadsteater. "Genomarbetad och rolig, inte en pjäs om relationsproblem".

Önskar sig av 2012: Att alla politiker och makthavare lyssnar på Bengt Göransson (f d socialdemokratisk kulturminister) och hans tankar om politik, kultur, demokrati och vikten av att samhället har ett medborgarperspektiv istället för ett "kundperspektiv".

Som medlem i Teaterförbundet får du ett extra förmånligt lån

Du kan låna från 20 000 upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 6,04 procent. Ingen säkerhet behövs och inga avgifter finns. Du kan när som helst lösa lånet utan extra kostnad. För ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år, med betalning via autogiro blir den rörliga årsräntan 6,04 procent och den effektiva räntan 6,21 procent. Det totala beloppet att betala, under förutsättning att räntan är oförändrad, blir 116 108 kronor och din månadskostnad blir 1 935 kronor. Årsränta per 2012-03-01.

Gör så här för att ansöka om medlemslån:

- Ring 0771-365 365 om du vill ha ett lånebesked direkt.
- Besök seb.se/medlemslan.
- Logga in på Internetkontoret (om du redan är SEB-kund).
- Kom in på närmaste kontor – du får besked och hjälp medan du väntar.

Kom ihåg att berätta att du är medlem i Teaterförbundet.
Läs mer på seb.se/medlemslan

Välkommen!

Frukostseminarium – Myten om Multitasking

Alla är välkomna på frukostseminarium; administratörer, producenter och kommunikatörer inom scen och film. Ta gärna med kollegor som inte är medlemmar.

Myten om multitasking och varför det här med koncentration är så viktigt – en föreläsning av Maria Breitholz Söderström om hur du kan jobba smartare, stressa mindre och få mer gjort, samtidigt som du frigör din tid till t.ex. familj, vänner eller fritidsintressen.

Plats: Verkstan, Malmö Opera

Tid: 23 mars kl 9.00–11.00 Vi bjuder på frukost från kl 8.30. **Seminariet är gratis!**

OSA senast 12/3 till fredrik.hammar@malmoopera.se

Frukostseminariet är det andra i en serie av tre som anordnas av Teaterförbundets avd 112, yrkesavdelningen för administratörer, producenter och kommunikatörer inom scen och film. Det sista kommer att hållas i Göteborg under våren.

Begränsat antal platser, först till kvarn

Vi söker en Konstruktör

till våra dekorateljéer. Dina huvudsakliga arbetsuppgifter blir att göra konstruktionsritningar efter idéer från scenografen och att ta fram plan- och sektionsritningar för våra produktioner både vad gäller dekortillverkning och mekaniska scentekniska konstruktioner. I arbetet ingår även att följa upp de arbeten som läggs ut på Dramatens verkstäder och på externa entreprenörer. Du kommer hela tiden att ha ett nära samarbete med de tillverkande och scentekniska avdelningarna.

Vi tror att du har några års erfarenhet från liknande arbetsuppgifter, gärna inom teaterområdet. Lämplig bakgrund är teknisk högskoleutbildning och gärna med ett hantverkarskunnande i botten. Som person är du stresstålig och uppfinningsrik. Du har förmåga att snabbt omsätta visioner till praktiskt genomförbara lösningar, samt förmåga att på ett pedagogiskt sätt förklara lösningarna.

Arbetet förutsätter att du behärskar ritteknik, och enklare konstruktionsberäkningar. Du har god kännedom om material, främst trä, metall och tyg. Vi använder Autocad.

Tjänsten är på heltid. Tillträde sker enligt överenskommelse. Vi tillämpar provanställning och har kollektivavtal.

Frågor om den utlysta tjänsten besvaras av vår tillverkningstekniska chef, Kalle Ottosson, och personalhandläggare Charlotta Bäckström. Facklig företrädare är Kjäll Åkeblom, Teaterförbundet. Samtliga nås på 08 – 665 61 00.

Dramaten vill ta tillvara de kvaliteter som en jämn könsfördelning samt etnisk och kulturell mångfald tillför verksamheten.

Ansökningshandlingar ska vara Dramaten tillhanda senast tisdagen den 13 mars 2012. Kortfattad ansökan med personligt brev, löneanspråk, meritförteckning och minst två referenser skickas till:

Kungliga Dramatiska Teatern
Att: Heléne Braconier Box 5037,
102 41 STOCKHOLM

DRAMATEN

Expanding Territories

An expansive European symposium
Oslo 2-5 juni 2012

Workshops, föreläsningar, diskussioner för och med professionella inom scenkonst. Workshopledare är bland annat andra Caroline McSweeney (devising Irland/Danmark) och Daniel Wetzel (Rimini Protokoll, Tyskland).

Mer information & ansökan:

Dans och Cirkushögskolan www.doch.se

Stockholms dramatiska högskola www.stdh.se

Kostnadsfritt symposium. Bidrag ges för resa och logi.

Välkommen med din ansökan senast 10 april.

Dans och Cirkushögskolan
University of Dance and Circus

STOC
KHOL DR HÖGS
MS AMAT KOLA
ISKA

SÖK STIPENDIUM

Teaterförbundets rättighetsbolag Tromb utlyser stipendier:

16 stipendier à 15 000 kronor till utövande konstnärer (skådespelare, dansare, sångare).

9 stipendier à 25 000 kronor till upphovsmän (regissörer, filmfotografer, koreografer, scenografer, kostymtecknare, animatörer).

Stipendier kan sökas av dem som medverkat i äldre biograffilm, i äldre tv-dramer och/eller i äldre radioteater.

Ansökningsblankett finns på www.teaterforbundet.se under fliken /Upphovsrätt och Tromb/Blanketter.

Det går också att beställa ansökningsblanketter genom att mejla eller skriva till Tromb.

Ansökan ska vara Tromb tillhanda senast **den 20 april 2012.**

Teaterförbundets Rättighetsbolag (Tromb)
Box 12710, 112 94 Stockholm
tromb@teaterforbundet.se

Bokanmälan:

Korsläs gärna Stridsberg och Andersson

Teaterpjäser för den egna inre scenen.

DET GES UT ALLT FLER dramatiska verk i bokform. Läsaren av dramatik får till skillnad från teaterföreställningens publik själv iscensätta ljus och tempo, kostym och dekor.

Två aktuella kvinnliga dramatiker som fått sina verk i tryck är Lena Andersson och Sara Stridsberg. Väsensskilda vad gäller språk och stil. Just därför väl värda att korsläsa – teater, litteratur och konst ska ju skava och utmana. Men där finns också tematiska beröringspunkter: makt och förtryckande mekanismer.

I författaren, kolumnisten, debattören Lena Anderssons "Förnuft och högmot" (Natur & Kultur) finns förutom tidningsartiklar och prosa fyra nyskrivna pjäser. I "Till Anders försvar" (spelad på Teater Järva 2011) skickar Andersson oss tillbaka till år 325 och kyrkomötet i Nicaea. På dagordningen står att fatta beslut om Fadern, Sonen och Anden är en och samma varelse, eller av samma substans?

Frälsaren och Paulus drar omkring och gnölar på gatan utanför mötet. Från taket iakttar och kommenterar ugglehonorna

Ågust och Selma. Torrt och skruvat Anderssonskt; ömsom omständligt förnumstigt, ömsom befriande skarpt.

Sara Stridsberg har i sitt senaste drama "Dissekering av ett snöfall" lånat en känd rollfigur ur historien: drottning Kristina (här under namnet "Konungaflickan") – pjäsen publicerad i fyrklöversamlingen "Medealand och andra pjäser" (Albert Bonniers förlag). Pappa kungens krigarharnesk och roll ("Den döde konungen") sitter som en tvångströja kring dottern.

Konungaflickan längtar efter kärlek, efter befrielse, efter sitt vara och att få vara sig själv...

Men "Makten" bevakar henne – "deras närvaro skulle också kunna bestå av röster" hintar Stridsberg i rollförteckningen.

"Dissekering av ett snöfall" slutar med scenangivelsen "därefter tystnad".

Läsaren lämnas med ett universum av bilder. Som förstås inte kommer att vara desamma när Dramaten uruppför pjäsen senare i år.

GERT LUNDSTEDT

MEDIEMSANNONSER

Uthyres: Möblerad 2 rok, 73 kvm på Hantverkargatan hos Höstsol. Uthyres 1 år från och med augusti/september 2012. Inga barn eller husdjur. Svar till Barbara Nawroth, tel: 08-654 63 33.

Uthyres: Vinodlarhus i Languedoc. Vackert renoverat stenhus i utkanten av medeltida by. Avskild trädgård med strålande, vidsträckt utsikt över böljande vinfält och början av Pyrenéerna. Bottenvåning: stort franskt lantkök/allrum med generöst matbord, öppen spis, lässtolar och kanapé. Fullt utrustad köksdel med gasspis, elugn, kyl, frys och diskmaskin. Duschrum med toalett och tvättmaskin. Andra våningen: 3 sovrum, stort badrum och toalett. Uthyres veckovis eller i längre perioder. Kontakta Gunilla Norlund; gunilla.norlund@spray.se

SKÅDESPELARE

Ledamot i skådespelaravdelningen
PER SANDBORGH:

**Försvara
upphovsrätten!**

En av de frågor jag är mest intresserad av att jobba med i Skådespelaravdelningens styrelse är upphovsrätten. Den är skyddad i lagstiftning och kollektivavtal. TF, andra fackförbund och upphovsrättsliga organisationer jobbar ständigt med att be- vaka och utveckla upphovsrätten.

Den är också utsatt för många och stora angrepp. Jag upplever att det finns en viss osäkerhet i frågan även inom våra egna led – inte så konstigt kanske när man ofta får höra att upphovsrätten är förlegad i en digitaliserad värld, att den bara är till för att ge intäkter till stora film- och skivbolag och stenkiga popstjärnor och så vidare. Men den är faktiskt till för att skydda konstnärliga yrkesutövare både ideellt och ekonomiskt. Väldigt många av oss vet hur väl vi behöver de slantar som då och då kan trilla in från Tromb med flera. Konstnärligt verksamma badar i allmänhet inte i pengar...

Läs Trombs skrift som finns att ladda ner på hemsidan. Säg emot när någon dödförklarar våra rättigheter. Förklara hur viktiga de är för att vi ska kunna leva på våra yrken. Alla vi medlemmar i TF bör stolt försvara vår upphovsrätt!

Teaterförbundet – för scen och film

Verkställande utskottet

Anna Carlson (skådespelare) ordförande, **Gunnar Lundberg** (sångare), förste vice ordförande, **Minna Krook** (dansare/koreograf), andre vice ordförande, **Simon Norrthon** (skådespelare) samt **Thomas Nording** (scen tekniker).

Övriga förbundsledamöter

Viktoria Dalborg (cirkusartist), **Mathias Lafolie** (regissör), **Karin Larson** (skådespelare), **Jenny Larsson** (tekniker), **Eleonor Fahlén** (kostymör, film), **Katarina Hultin** (administratör), **Beatrice Järås** (skådespelare/musikalartist), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Peter Schildt** (filmregissör) och **Ulla Svedin** (skådespelare).

Vill du kontakta en förbundsstyrelseledamot:

Gå in på hemsidan: www.teaterforbundet.se

Under fliken organisation finns e-postadresser.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

Telefon (växel) 08-441 13 00

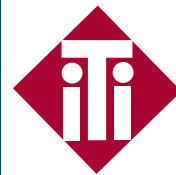
Fax 08-653 95 07

Öppettider: Vardagar 09.00–16.30, lunchstängt 12.00–13.00.

Teaterförbundet
/ för scen och film

SVENSK TEATERUNION SVENSKA ITI

Adress: Kaplansbacken 2, 112 24 Stockholm. Tel: 08-462 25 30, fax: 08-462 25 35.
e-post: info@teaterunionen.se Hemsida: www.teaterunionen.se

Öppet hus hos oss

Under våren fortsätter Teaterunionen att tillsammans med ASSITEJ ordna öppna hus. Tanken är att skapa ett återkommande forum där branschkollegor har möjlighet att träffas under informella former. Under våren kommer vi att anordna öppet hus kl. 15.00–17.00 den 30 mars, 27 april samt 1 juni. Varmt välkomna!

Världsteaterdagen

1961 instiftades Världsteaterdagen av ITI (International Theatre Institute) och dagen firas den 27 mars varje år. Årets budskap är skrivet av den amerikanska skådespelaren och regissören John Malkovich och går att beställa genom Teaterunionens kansli.

Vi på Teaterunionen – Svenska ITI kommer i samarbete med Dramaten och Teaterförbundets regissörsförening uppmärksamma Världsteaterdagen genom ett seminarium om teaterns situation i Ungern. Inbjudna gäster från Ungern berättar om ett samhälle där yttrandefriheten stryps, regeringen byter ut teaterchefer och demokratiska radiokanaler stängs.

Information, uppläsningar och debatt. Seminarier är kostnadsfritt och hålls i Målarsalen, Dramaten den 27 mars kl 18.00–20.00. Föranmäl dig gärna till info@teaterunionen.se. Varmt välkomna!

Scenkonstbiennalen 2013

Vi har redan fått in en hel del nomineringar, men fortsatt gärna skicka in! Det måste vara producenten (teatern/ gruppen/ produktionsbolaget etc.) själv som lämnar förslaget tillsammans med en motivering. Motiveringen är en förutsättning, men den bör vara max cirka 1 A4. Vi kan också komma att be om inspelningar på dvd. Mejla nomineringar till scenkonstbiennalen@teaterunionen.se. Tänk på att urvalskommitténs medlemmar måste ha möjlighet att se föreställningen, så nominera i god tid under spelperioden! För löpande information om Scenkonstbiennalen, besök www.teaterunionen.se och/eller bli vän med oss på Facebook.

Fem års statistik från Scendatabasen

Nu finns fem års statistik tillgänglig och jämförbar åren 2007–2011 från Scendatabasen. Antal produktioner har sedan 2007 ökat, samtidigt har urpremiärer av svensk dramatik minskat inom genren teater och bland teatergrupper och fria teaterproducenter. När det gäller fördelningen mellan kvinnor och män fortsätter männen att dominera starkt i de musikaliskt ledande positionerna som kompositör, musikalisk ledning och dirigent. Inom samtliga genrer 2011 så är det jämnast fördelning mellan könen i yrkeskategorierna bearbetning/dramatisering, regi, dramaturgi, koreografi och scenografi samt antal medverkande på scen. Teater-, opera- och danschefer på 34 institutioner i januari 2012 var 50 procent kvinnor och 50 procent män! 2007 var motsvarande fördelning 31 procent kvinnor och 69 procent män. Om ni vill ha mer information hör gärna av er till Ann Sofie Nilsson, redaktör: scendatabasen@teaterunionen.se

Projekt i Kina och Indien

Inom ramen för det nya bidraget Aktörssamverkan har Teaterunionen beviljats bidrag från Kulturrådet och Sida för att genomföra två projekt under 2012. Workshops kommer att hållas både i Kolkata, Indien och i Tibet. Målet med aktörssamverkansprojekten är att via kultursamarbete främja en demokratisk samhällsutveckling.

SHINSAI: Theaters for Japan

Förra våren, strax efter den förödande jordbävningen i Japan, kontaktade den japanska skådespelaren James Yaegashi sina kollegor i USA. Samtalet ledde till en gemensam aktion med målet att stödja och hjälpa teaterarbetare i Japan. Den 11 mars 2012, den första årsdagen av jordbävningen, kommer teatrar över hela världen att delta i evenemanget SHINSAI: Theaters for Japan (Shinsai = det stora skalvet). För att läsa mer om evenemanget och se hur du kan delta, besök: www.tcg.org/shinsai eller mejla till: japan@tcg.org.

:Danish+

:Danish+ är ett showcase med scenkonst som riktar sig till barn och unga. Showcaset äger rum i Aarhus mellan den 6 och 9 maj 2012 och anordnas av Teatret Gruppe 38 med stöd av det danska kulturrådet och Aarhus kommun. Alla föreställningarna spelas på engelska eller på annat sätt vara tillgängliga för en internationell publik. Sista anmälningssdag för att besöka :Danish+ är den 1 april. Läs mer om de utvalda föreställningarna som presenteras på showcaset: www.danishplus.dk.

Allt det här får du genom TF!

Ett schysstare arbetsliv

Tack vare att förbundet förhandlar kollektivavtal har vi minimilöner, övertidsersättningar, ob-tillägg, upphovsrättsersättningar och reglerade arbetstider i branschen. Kollektivavtal är en bra affär för dig! På filmområdet kan ett kollektivavtal vara värt 100 000 kronor om året för en filmarbetare. Vi jobbar för ett bättre arbetsliv för dig!

Råd och stöd

Jourhavande ombudsman svarar på frågor om allt som har med ditt arbetsliv att göra och granskar ditt kontrakt. Vi kan din bransch! Vi ger också gratis rättshjälp och driver ditt ärende i domstol om så krävs. Vill du slippa förhandla med din arbetsgivare? Till ett förmånligt pris kan TFs externa jurist sköta din förhandling. Kräver arbetsgivaren faktura kan du anlita vårt Servicebolags faktureringservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren.

Nätverk

Genom Teaterförbundet nätverkar du med andra inom ditt yrke. Du erbjuds att delta på träffar, seminarier och utbildningar, och får vara med gratis i Artistkatalogen.

Trygghet för frilansande egenföretagare

Har du egen firma, eller växlar du mellan att vara a- och f-skattare får du stöd och rådgivning från förbundet. Vi erbjuder också kurser för dig som vill lära dig mer om vad det innebär att ha eget företag.

Försäkringar och lån

Din trygghet är i centrum för oss. Vi har en mängd bra erbjudanden på försäkringar, t.ex. hem- och gravidförsäkring, och lån. Som ny medlem hos oss omfattas du i tre månader gratis av vårt Trygghetspaket, där olycksfalls- och livförsäkring ingår.

Upphovsrätten

Teaterförbundets rättighetsbolag (Tromb) betalar årligen ut cirka 50 miljoner kronor i upphovsrättsliga ersättningar. Vi arbetar för dina rättigheter när dina arbetsinsatser sprids på nätet.

Politiskt påverkansarbete

Teaterförbundet arbetar aktivt mot politiker i en mängd frågor. Det handlar om kultur- och filmpolitik, upphovsrätt, jämställdhet och mycket mera. Vi diskuterar, skriver remissvar och debattartiklar för våra medlemmars räkning i olika politiska sammanhang på nationell, regional och lokal nivå.

Tidningen Akt

Åtta gånger per år får du tidningen Akt fylld med nyheter från branschen, yrkesreportage och intervjuer. Akt hjälper dig att hålla koll på vad som är på gång!